

Megjelenik e politikai, tudományos és művészeti lap minden héten kétszer: Szerdán és Szombaton. Hivatalos tudósításokon kívül, Hirlője közl minden hírdetményt, egy ötszázleves sorától három krajczárért pengő pénzben.

Nem-rendes levelezők kéretnek az Intőzethez bérmentesen küldeni közléseiket.

VILÁG

Előfizetheti helyben a szerkesztő-hivatalban [Sebestyén-utca 288. sz. alatt, földszint], félévre postán 6, különben 5 ezüst forinttal; az országban minden — azon kívül csak a bécsi cs. kir. fő - postahivatalnál Bécsben.

Minden közlés „a Világ szerkesztő-hivatalának” ezim alatt kéretik beküldetni.

Tartalom.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY. Nyugalmasítás. Kinevezések. — Házi adó. (VIII. közlés: Országos pénztár; indirect adó). — Magyar dolgok külföldön. — Sterka Sulucz Sándor levele. — Kliegl-gépre újabb segélyezés. — Előleges figyelmeztetés a „Mezei Napár” ügyében. — Tudósítások: Csongrád megye közgyűléséről, és Vas megyéből a főispán-helyettes beigtatásáról. — Bécsből (elelemtárcák) Biharból (Jegyzetek a bírári júniusi gyűlés történetéhez. Czafolatul). Vidéki rövid közlések. (Zalából. Hevesből). — Philantropia. — Hírlapi kalászkok. — KÜLFÖLD. Törökország. (Perzsa-törökháború rebesgetése a fővárosban); a nagy Vezír és segédei; bukások. — Salonichi erősittek. — Nagybritannia. Gyárkerületi gyülekezetek. — Irlandi ingoványok lecsapolása iránt felsőházi ülés. — Franciaország. (Köz nyugtalanság). — Spanyolország. (Betűszedők szüvetége. — Az ország pénz-ínsége; politikai nézetek változása. Valencziában lázongás. Portugallia (Cortes-megnyitás). — Olaszország. (Joinville hg. ünnepe). — Oroszország. (Literaturai statistika). — Vegyes közlések. — TÁRCZA. Nemzeti színház. (Velencei nő; — Borgia Lucrezia; — Magyar és külföldi Bibliographia). Hivatalos jelentések és magán-hírdetések.

Magyarország és Erdély.

Öcs. s apost. kir. Felsőége a kalocsai főkapitányban megürlt két kanonoságra Károly Károly veprováci és Ferencz György sükösi plébánosokat; továbbá a székeskáptalanban megürlt theologus-kanonok ságra L. a b u e z k y Mihályt e megyei hivatal titoknokát méltóztatott legkegyelmesebben kinevezni.

Öcs. ap. kir. Felsőege Nimetz Károlyt pesti kir. harminczadnál eddigi áruvizsgálót legkegyelmesebben nyugalmazni méltóztatott.

A nm. m. kir. udv. Kamara a marheggi kir. harminczados-hivatalra Prohászka Miklós magyarfalvai kir. harminczad-ellenőrt s helyébe Langer Antal pozsonyi harminczadi tisztirnokot, a schamaezi megürlt kir. ideiglenes harminczados-hivatalra Petrovich Lázár kosutari-ezai kir. harminczadi mellék-utnokot (Passualist) s helyébe Katona István Rajevosellón hivataloskodott mellék-utnokot, ez utóbbi helyre ideiglenes harminczadosá Mirosvayevich Szilárd orsovai kir. harminczadi első tisztirnokot s helyébe Preisler Ferencz helybeli másod-tisztirnokot, ennek helyébe pedig Tapavicza István ugyanotani fizetéstelen fogalmazó-gyakornokot, a kriviputi kir. harminczadi megürlt mellék-utnok-hivatalra Somossy Károly jakovai kir. harminczad lovaskerület, végre a károlyvárosi kir. harminczadi megürlt tisztirnokai hivatalra Tropeany Antal zengi tisztirnokot alkalmazá.

† Pest, augusztus 3kán 1842.

Házi-adó.

(Országos pénztár, indirect adó.) Az időszaki sajtó kezelői nem ritkán vannak azon kellemetlen helyzetben, hogy közbejött s gyakran előre nem látható körülményeknél fogva a megkezdett tárgyat egy időre elhalasztván, újabbakra kénytelenek áttérni. — Illy állapotban valánk mi a házi adóval; — s csak most foghatjuk fel a félbeszakasztott eszme fonalát s folytatjuk e kérdés iránti nézeteink előterjesztését.

Már lapunk 35dik számában rövid vázlatokban előterjesztvén azon hiányokat, mellyek honunkban szellemileg úgy mint anyagilag mutatkoznak, — ezeket ismételni annál kevésbbé látjuk szükségesnek, mennél inkább akarjuk hinni, hogy honunkban a közszellem annyira még ki nem halt, miszerint polgári

viszonyainkról még csak ne is elmélkednénk; mit ha teszünk, ismét lehetlennék tartjuk, hogy olly annyira vakok legyünk, nem látni, milly tömérdek sok az, mit tennünk kell, hogy magas feladásunkat méltányolva a természetlől pazérolva nyújtott kineveinket paragon ne hagyjuk, hanem mingazdaságunkat javítva ezeknek dús kamatit már mi is élvezhessük, egyszersmind a majd egykor szigorún bírálendő jövőkort a hanyag multtal kibékítsük. — Hogy az illyenmü teendőkre, a sziveket rázkodtató s a honszeretetet üres hangokban tárogató virágos beszédek nem elégségesek, tudja kiki; s mi mondottuk nem egyszer már s mondandjuk igen gyakran még; — úgy azt is, hogy gondoskodnunk kell valahára már e szükség-érzette, szükség-paranosolta követeléseknek teljesítésére megkivántató pénz-alapról, melly az országos pénztárba befolyjon. — Most ennek szerkezetéről mint az adó kérdéséhez közvetlenül nem tartozandó, hallgatunk; — úgy külön értekezésbe foglalandjuk azt is, melly vállalatok azok, miket a nemzet előleges figyelmébe ajánlandóknak vélünk, jelen alkalommal lapunk 48ik számában tett ígéretnkhez képest nézeteink előterjesztését csak a következőkre ohajtván szorítani: kellen e t. i. az országos pénztár költségei pótlásaul az indirect adóhoz folyamodni; — továbbá minő föelvetket vélünk ez adó neme használatánál megállapítandóknak; végre mellyek azon tárgyak, mikre, honunk viszonyait tekintve, az indirect adót használni ohajtjuk?

Az elsőre nézve egyetörtünk gróf Dessewffy Emilnek „Alföldi leveleiben nyilvánított nézetivel, mellyekben a Pesti Hirlap is osztozik, „hogy t. i. az országos pénztár költségeit az indirect adózás útján kiállítani legkönnyebb s legtanácsosabb;” mert bárha kétségtelen is az, hogy ezen adózási rendszernek is mint bármellyeknek megvannak saját nehézségei s hiányai, főleg pedig nagytekintélyű azon körülmény, hogy e rendszer által az igazságos arány még in theoria sem eszközölhető, mégis figyelmezőleg honunk jelen körülményeire egy ideig ezen adózási rendszert kikerülhetőnek alig véljük. — E körülményekben nevezetes helyet foglal az: hogy honunkban catasterek nincsenek; már pedig ha szándék, az öszves adózási terhet egyenes uton fedeztetni, szükséges, hogy az egyesek öszves vagyona mennyiségben s minőségben a lehető legtokéletesben ismértessék, vagyis catastroiztassék; ellenkező esetben könnyen ki van téve a nemzet azon veszélynek, hogy az egyesek törzsök-tökéje (Stamm-capital) esorbittatik, mi a statusgondalkodás fölfevel ellenkezővén, nemcsak az egyeseknek, de ezek által az öszves nemzet elszegényülését vonhatná maga után. Nem is tartunk azon ellenvetéstül, mintha e nehézség a törvényhatósági adózásra nézve is állana; — azon adózásra t. i., mellyet minmagunk is egyenes adó útján véltünk lerovandónak, mert ott, hol az adó-mennyiség csak ély, — hacsak a kulcs megállapításában végtelen hibák, a végrehajtásban pedig ne-

vezetes visszaélések el nem követetnek, catastroizás nélkül is, egyedül bevallás útján érintetlenül marad a törzsök-töke; melly veszély azonban olly arányban nő, mellyben az illy utoni adózási mennyiség növekszik. — S mi ebben leljük föl egyik okát azon körülménynek, hogy legtöbb nemzet egyenes adó útján kevesbet adózik, s a fenmaradt hiányt indirect adózással pótolja; — egyszersmind ezen ok az, melly, legjelesb publicistáknak, még ollyanok is, kik különben az indirect adónak nem baráti, arra bír, hogy catastroizás hiányában hasonló cselekvést ajánlanak; — s miután egyrészt alig hihető, hogy nemzetünk azon tömérdek költséget, melly illyenmü catastrophe elkészítésére szükséges, s mire körülbelül 20 millió p.fr. kivántatnék, akár megajánlani kívánja, akár jelen körülményeinkben megajánlhassa. De másrészt még akkor is, ha e véleményünkben csalatkozánk s illyenmü munkalat 10—20 év előtt be nem végeztetnének, nem tartózkodunk kimondani, hogy még azok is, kik az indirect adónak különben ellenségei, már a fen említett statusgazdasági szempontbul, legalább e z ideig a közterhek lehető legesekélyebb részét ohajlandják egyenes adó útján behajtatni, a fenmaradt hiányt pedig indirect adó által póttatni. — S ha ezen kivül, még arra is figyelünk, hogy az indirect adózással más nemzeti érdekeket is kapcsolhatni öszve, p. o. a pálinka-mírgy, fényüzés (luxus) korlátozását, kereskedésimérlegünknek (bilanx) kedvezőbb állapotba helyezését; s nem feledjük azt is, hogy vannak tárgyak, mellyeket nehéz, p. o. minden elmebeli, s művészeti jövedelmeket, mások pedig, mellyeket épen lehetetlen mint a tökepénzt (capital) direct adózás alá vetni: egy pillanatil sem habozunk, az indirect adót nemzetünk méltó figyelmébe ajánlani, s pedig annyival inkább, minthogy a tapasztalás mutatja, milly nehézségekkel jár honunkban egy esekély subsidiumcskának direct adózás útján történni szokott behajtása, s milly könnyen s gyakran könnyelmüleg adózunk kávé, és cukorra, angol s francia, morva, és cseh posztózetekre, champagneire, párisi, és bécsi kalapokra, jaquemar-keztükre *) s a t.

Ezeket bebizonyításaul azon állításunknak, hogy az országospénztár költségeit az indirect adózás útján behajtatni legkönnyebb, s honunkra nézve legtanácsosabb, így előadván, örvendünk azon körülménynek, hogy a sajtó útján tudunkra nem mutatkozott még e nézeteinkkel ellenkező vélemény; — bár olly nyugodtak lehetünk azokról is, mik e tekintetben, s általjában az adó kérdésében a megyéknél történtek s történendek. — Azonban ha visszaemlékezünk e folyó eszt. június 21én hozott határozatára azon megyének, mellyet két országgyűlés alatt képviselni örömlünk s dicsőségünk vala, lehetetlen keblünk

*) A külföld természetvényei, s művei iránt mutatkozó szokott tulbuzgó szeretetünkrol, s a fen kárhóztatott fényüzésrol annak idejében a dolog fontosságához képest részletesen szólandunk. A.

A VILÁG TÁRCZÁJA.

Nemzeti színház.

(A velencei nő).

Hétfön július 25én Kovácsné javára bérletszűnésselel adatott először: *A velencei nő*, drama 5 felvonásban; irta *Anicet-Bourgeois*, francziából fordította s a benne előforduló csajkásdal melodiját eredetileg szerzette *Lépressy Benjamin*. Előadás után *Warla* ur, a jutalmazandó iránti kedvezésből *Voyl* „A csikós” címü magyar dalát, Proch Henrik szerzette zongora kísérettel, volt szives énekelni. — (A játek kezdete előtt Udvarhelyi úr jelenté a közönségnek, hogy *Bartha* úr megbetegedvén, szerepét rögtön *Szerdahelyi* ur vállalá el, *Fánecsy* úr pedig, ki szinte rosszul van, elnézésért esedezik). — A drama rövid vázolata imez:

Első felvonás, e külön czimmet: *V e l e n c z e*. A Bravohoz (Lendvay) jó Bellamonte gróf (Szerdahelyi), s egy lány akarván szerelme hálójába kerütni, kívánja, hogy e lány örnökét, az öreg Maffeo, a Bravo gyilkolja meg. De ez csak a *Tizek* parancsára gyilkol, s a gróf igéri e parancs kieszközését. Salfieri száműzött (Fánecsy) menedék helyet keres a Bravonál, miközben ez paran-

esot kap Maffeo meggyilkolására s távozik. Megparanosolja Luigi csajkásnak, hogy bármikopogásra se nyissa ki házat, s ez rettegve igéri teljesítését. Theodora Violetától, ki őt nem ismeri, gyöngéden búcsuzik. Majd előlép Salfieri s a Bravotól kívánja, hogy neki adja két napra álarczát s törét, hogy ismeretlen lehetvén kereshesse a lányt, kit imád, s ki Genuából távoztakor e szót: „Velence” karczola gyémánttal egy üvegdarabra. A Bravo átnyujta álarczát s a véres törét, mellyel épen Maffeo meggyilkolá, miután Salfieri megesküdt, hogy egy perczel sem adandja azt előbb vissza, mint a két nap kitelik, s addig mind azt teljesítendő, mit a *Tizek* paranosolndnak. Ekkor éjjel van.

Második felvonás e czimmet: *F i a t a l h ö l g y*. Violetát (Hubenayné assz.) népcsoport kíséri, a gyalázatos Bravo ellen szórt szidalmak közt igazságot követelni készülvén Maffeo meggyilkoltatása miatt, a lány kólostorba vágyik. Ekkor előlép a Bravo egy főrangú görög öltözetében, s a lányt pártolása alá veszi, mert neve egy hajdan kedves lényt juttat eszébe, s érte a zárdabái felvételjét ízezteti igéri. A nép magasztalja őt, s gyalázza a gyilkos Bravot, midön ez rögtön megjelenik, t. i. Salfieri a bravoöltözetben, s mindnyájan félve elvonulnak. Bellamonte és Ruffo marquis a kaczer Theodora (Laborfalvi Róza) körül ledérkednek, ki a grótot azon lányhoz utasítja szerelme feltönek látszó szeszélyvel, kinek ékszereket küld. Violeta az ölelénya, s elakarja őt rini más rejtekhelyre, de Luigitól megtudja Maffeo halá-

lát, s Violeta újabb sorsa változását. Kétségbeesetten hívja segélyre az ablaka alatt heverésző Bravot, t. i. az ál-bravot, ki mindent tud, s következőleg lánya hollétét is kitudandja, s neki, ha azt visszakerütni, bármikivánságát is teljesíteni igéri. — A Bravo szállására vezetvén Violetát, itt elmondja neki, mikép évek előtt a *Tizek* tanácsa arra kényszerite egy ifjut, hogy a titkos éji bakó szolgálatát vállalja el, különben megölték volna elfogott atyját, s csak a gyilkolási paranosok pontos végrehajtása kezeskedik a szegény atya életeért. A Bravonak távoztá után csakhamar Salfieri jő, — Violeta megjéd tőle, de miután leveszi az álarczot, a ráismerés kölesönös örömet szül. Salfieri tudatja a visszaté ő Bravoval Theodora kivánságát, s ez magára vállalja annak teljesítését, s fátyolt vetve Violeta fejére. bál öltözetet megy vele vásárlani.

Harmadik felvonás, e czimmet: *A Bravo*. Theodoránál táncmulatság van, mit kaczerság, ledérség s szemérmetlenkedés bélyegez. Alarcz nélkül csak egy vendég jelenik meg, s ez a Bravo, görög öltönyében, fátyolt hölgyet vezetve karján. A szerelemvadászok serge megörül a reménylett új prédának, de a lány már alig bír magával, annyira szegényenli tiszta erényessége, a mit itt lát és hall. Ekkor a Bravo lerántja Theodora álarczát s bemutatja Violetának, mint anyját, kérdezvén tőle, akar e illy anyánál maradni. Violeta irtózik. Az anyai érzés ömlengésitől elfogult, s lánya előtt rimánykodó Theodorát kikaczagják vendégei, s midön folyvást illetnek őt gyalázatos vakmerőségekkel, hogy tőlük szabadul-

Ungár csődületzetvén edig Bérékeltetés in 1842ik 2—3 si lelkész elvén, és ik napját Munkási ig Hoblik detés vé-ján 1842. 2—3 se szerint n csődület folyó évi határna- os megyei alügyész megíratik. 2—3

pgöben.

és

denkor Szerző, mtatvá- k. ztáv 2—3 zándékukat ántatik 138 ve 9féle— n, 12 darab és. Bőve- ez, Pécsét eskedések- papirosok- zónak kö- olgáltatán- . november Pécsét az álasztmányi egyz. 3—3 szobában 2—3

bán sár. rt szabada- martinslén, kán és de- ásár pedig 3—3

kák. esthez 30- válogatot- atott fiatal ka — és 205 kézbül el- ben (Pest- nomsági e- b anyabir- sa szép, szá- 50 kos szá- 3—3

belsejében elnyomni azon aggasztó félelmet, hogy az adó kérdése honunkban még el nem érte azon stadiumot, melyet nem ohajtani lehetetlen, ha az elmulasztott kötelességet kipótolni, egyszersmind az újabb betöltésével ivadékink háláját megérdemlenni ohajjúk.

Nem szeretjük ugyan az érzelmeket felhíni, nem lelkesedést ébresztve az igazságot fátolyozni, még akkor sem, ha illy lepel alatt kellemesb alakban tüntethetjük elő az igazságot; mert tartunk attól, hogy a felhevült érzelmeik mint a pillanat szülöttei csak pillanatig tartanak, pedig kitűrésre, hosszas és nagy áldozatokra van szükség; midőn azonban már elősoroltuk azon okokat, melyek az adóiban igazságos részvétet, és a legszentebb nemzeti célok elérésére mulhatlanul szükséges áldozatokat olly kétségtelenül követelik; midőn ezek ellenére még csak valószínű ellenokokat sem hallánk felhozni, sőt illyesmit még csak lehetőségek országában létezhetőt sem vagyunk képesek gondolni; midőn minden pillanat olly drága, minden mulasztás olly káros, megengedendik honfitársaim, ha az észnek általunk 's mások által használt fegyvereink kívül az igazság, a nemzeti nagyság, és jólét magasztos érzetét ismét és ismét ébresztjük. — A kiszámíthatlan jónak reménye, 's alig sejdíthető rosznak félelme küzdenek keblünkben. Ne engedjétek kértünk, hogy aggodalmink nyomasztó érzetében illy szavakra fakadjunk: „hol a honszeretet csak szép szavakban mutatkozik, üresekben, mint üres a kéz, melytől áldozatot vár a haza; hol az önzés daemona a polgárok szívét lebilincselé; hol ennek rabigáját a nemzet férfias kezekkel maga magáról lerázni nem képes, ott rothadt a nemzeti test, habár a külszin éltet hazud, 's egy gyenge szérohánástul öszverogyik, halálra inkább mint életre érdemes!“ Ne engedjétek, hogy ez érzelmeiktől lenyomva ezer 's ezer küzdésink közepett lankadtan tegyük le tollunkat kezeinkből 's velünk együtt mások jelesbek, érdemesbek, csak azért, mert az utolsó éltető remény is elhagyott; — legyünk polgártársaink iránt igazságosak, midőn a józan politika minden szabályai olly erősen intenek; — hozzunk a honnak 's általa minmagunknak áldozatokat, ha áldozat igazságosnak lenni, ha áldozat nemzeti erőnknek nevelni, ha áldozat a biztos nemzeti létnek biztos talpkövének letenni, ha áldozat az európai nemzetek sorában azon helyet visszanyerni, melyet dicső elődeink foglalának. — Ehbredjétek kértünk az elváltató időpontban, 's ebredve működjétek, hogy nemzeti életünk tartós legyen, és boldogító! — Bocsánatot az eltérésért! — Jövő alkalommal az indirect adóru többet.

Magyar dolgok külföldön.

Az angol és francia publicistáknak Keletet illető iratai bennünket hazánk jelene, de még inkább jövője tekintetéből mindig különösen érdekelvén, olvastuk a napokban Barrau J. J. legújabb munkáját, melyet mai Tárcaánk külföldi bibliographiája rovatában említettünk is.

A tudós szerző a musulmán népek politikai historijáját irván, zárlatul elmondja véleményét a keleti kérdés felett, mely a legavatottabb publicisták szerint is, bevégezve 's tökéletesen kiegyenlítve még maig sincsen. Hite az, hogy a török birodalom soká fen nem állhat. Egyébiránt felhossa ama három diplomatikai véleményt, mely a keleti kérdés megoldása tárgyá-

ban leginkább uralkodik. Első e vélemények közül az, mely szerint az ozmán birodalom hajdani alapjaira volna visszaállítandó; a másodiknál fogva fel kellene menteni a meghódított 's elnyomott népfajokat, 's egyenlő polgárjoggal ruházni fel a birodalom minden lakóját; végül a harmadik szerint szét kellene azt legitt darabolni, 's a négy főhatalom között (osztrák, orosz, francia, angol) szép módjával megosztani.

Az elsőt, t. i. a birodalom fentartását, annak hajdani alapjaira leendő visszaállítása által lehetlennek mondja, mert ha ezt akarná a diplomácia, úgymond a t. szerző, akkor — többek közt — Ausztria kénytelen lenne átengedni azozmán birodalom kiegészítéséül — ERDÉLYT!

Kár, hogy Magyarországról megfeledkezett, midőn mégis tudhatta volna a tudós francia historicus, hogy a török sokkal többet foglalt el 's birt hazánkban, mint Erdélyben, hol pártfogási ürügy alatt szinte tett foglalásokat, de melyeket sokkal előbb odahagyott, mint például a mi egész Banátunkat!

Tanulságul annak: milly jól ismerik történetünket 's népeinket a francziák, mindenesetre szép példátul hittük felhozhatni e bizarr állítást. — E jó ur talán azt hiszi, hogy Erdélyt, legalább nagyrészben, 's még ma is törökök lakják?

Felosztási tervében, Oroszországnak hagyja Konstantinápolyt, a Dardanellákat, Oláhországot és Havasalföldet, Szerviát, Bulgáriát és Rumeliát; — Ausztriának pedig a Duna torkolatáni szabad hajókázás jogán tul Boszniát, Török-Horvátországot, Hercegovinát és Albániát! —

Hiszünk, hogy Barrau ur véleménye nem sokat nyomand ott, hol a keleti fontos kérdés komolyan szóba jövend. Mi semmi esetre sem szeretnők, ha terve valaha létesülne; 's azt tartjuk, ha már illyesmiről határozni kellene, Ausztria nem fogna a *Duna torkolatáni szabad hajókázás jogát* becélegetni? — R.

Az „agrimer polit. Zeitung“ 59. számát, melyben a lapjaink 60. számában említett czáfolat folytatatik, 's hihetőleg be is fejeztetik, mindaddig nem vetjük, noha ugyanazon lap 60. számát már bírjuk. — Ez oka, hogy ígért válaszukat halasztani vagyunk kénytelenek.

Kérjük a nevezett lap t. szerkesztőségét, legyen szíves eszközölni, hogy lapjai hiányzó (59.) számát pótlólag megkaphassuk.

A tudományos vitáknak, mint szinte a véleménykülömböknök is mindig — nemcsak szóval, de tettel is — baráti levél, közöljük a következő, historikai tekintetből érdekes levelet. Mi a nemzetiség és nemzeti nyelv birkire is felerőtésének védői sohasem valánk; de ha elgondoljuk, hogy közel 1000 év elforgása alatt, nemcsak a meghódított, de a vendégeikül fogadott népek is olly nagyok voltak kötelességüknek — a magyar nyelv tanulásának — teljesítésében: valóban nem látunk erőtelést abban, ha törvényeket alkotunk, melyek Magyarországon a magyar nyelvet közügyi nyelvévé avassák! Mennyiben tette azt Roma Dácia völgyeivel? határozzák el a tudósok: annyit mondhatunk, hogy a mi helyzetünk Romától 's a Magyarországot lakó nemmagyar-ajku polgárok állása a hajdani Dácia népeitől lényegesen különbözik. Amyi a t. levélirő előadásából is kiviláglik, hogy Roma latinajku gyarmatosokkal népesíté meg a meghódított Dáciát, 's így oda is kiterjesztette nyelvét; annál szebb emléke Romának, ha azt erőszak nélkül tevő; bár volt volna apáinknak is annyi eszök, vagy inkább olly szerencsés-jök, hogy az elpusztult hazát valami kaukazi vagy más

talán a száműzött ellen van intézve. Theodora Giovanninál marad, — a szerelmesek elcsajkázának. A parancs Theodorának, mint gyújtogatónak meggyilkolását tartalmazza. Giovannit ezt nem teheti, inkább atyja életét kész áldozni; Theodora önmagát gyilkolja meg, 's e pillanatban érkezik egy senator azon hírrel, hogy a Bravo fel van oldozva kötelezettségétől, mert atyja meghalt a börtönben.

Az egész darab esupa hatásra van számitva; vannak indulatos, érdekes, és feszültségben tartó jelenetek benne. A játszó személyzet közül egy sem felelt meg egészen feladásának, egy két pattogó 's úgy szólván önmagát játszó jelenetet kivéve. A csajkás dal melodijája csinos. — Wurda ur a „csikós“ dalt szépen éneklé, de lelkesedést nem tudott gerjeszteni. — Közönség szép számmal jelent meg. — Ez által Beimel ur könyvnyomó intézetét akarjuk komolyan figyelmeztetni: vigye mégis valahára annyira a dolgot, hogy legalább hibátlan szín-czédulát birjon nyomatni, — mert a jelen szín-czédulán van Salfieri, és Salfieri, Violetta és Violetta, Sbirr és Sbirr, Laborfalvi és Laborfalvi, Kovácsné, és Kovácsné, és Kovácsné, — van azon felül *közönség* közönség helyett, *tisztelet* tisztelettel helyett, Csikós, Csikós helyett, — sőt van e szóban: *berletés* oly u, mellyen egy pont 's egy ékezés látható. Már ez aztán nyomtatási művészet!

Italiák felvonás: Theodora. E j van. Giovannit a csajkást vigyázatra inti. Kedveseit előkészíti egy negyedik személy eljövételére is. A csajkást elrejtenti Salfieri mint Bravo, 's elfoglalja csajkáját. A visszatérő Giovanninak oda minden reménye, — ő atyját akará kihozni a tömlőczből, de ez örölsébe esvén rá nem ismert, 's kiáltó-zásával veszélyt idézhet. Giovannit maradni fog kezésül atyja éltéért. Az előlépő Salfieri átadja álarczát 's törét, mert éjfél konz az óra, 's egy gyilkolási parancsot, mellynek véghezvitelére már csak egy óra van hátra. Salfieri állhatatosan megmarad szerelmében, bár Violetta a Biravo lánya is; Giovannit sürgeti távoztát, mert a parancs

ázsiai magyar gyarmatosokkal népesíthették volna meg; akkor nem kellene annyi méltatlan szemrehányást tőrünk — nekünk onokáknak — méltányos, sőt jogszerű kívánataink valahárai létesíthetéseért.

De halljuk a t. beküldő ur sorainak véleményünk szerint igen érdekes tartalmát:

Sz. Somlyó. 1842. évi jul. 22. d.

Tek, Szerkesztőség! — A P. Hirlap 150. száma Vezércikkében ezeket olvasván: „a rómaiak — a mint birodalmuk terjeszkedett, a meghódított nemzetek isteneit a magok vallásába mindig bevették, a lakosokat pedig római nyelvre erővel is kényszerítették; — a 160ik számában pedig ezeket: „ezentul nevezetesen a magány 's család-élet viszonyiba kényszerített magyarosítással hatni jogtalanság volna. minőt ugyan Dácia völgyei Romától egykor tapasztaltanak; — eszembe jutának Seneca e szavai: „utrumque enim vitium est, et Omnis bns credere, et nulli; — és magannak én azt mondanám: „utrumque vitium est, et omnia credere, et nihil; — és hogy e hibák valamelyikébe ne essem, a P. Hirlap előttem nagy tiszteletben lévő szerkesztőségét ezenel a „Világ“ban (hova ezen felszólításom felvételéért alázatosan könyörgök) felszólítani kívántam: méltóztatásék fölfedezni és engem felvilágosítani (mert megvallom, ezt én eddig sehol sem olvastam) aziránt: mellyik római törvény, senatus-consultum, császári rendelet, avagy régi római történetirő szerint (mert az új conjecturák e dologban, mint igazság, figyelembe nem vétethetők) állítja azt, hogy a „rómaiak“ a meghódított népeket, és nevezetesen Dácia völgyeiben lakókat erőszakosan kényszerítették volna nyelvök fölvételére!“

En ellenkezőt tudok a rómaiakról, hogy e hős nemzet, a római nyelvet, nemcsak hódított alattvalóira erőszakosan nem tolatá, hanem inkább ollyan méltóságban 's büszke fenségben tartották, hogy azt a hódított népeknek nyilván (publice) és mielőtt arra szabadságot nem kértek és nem nyertek, nemis volt szabad beszélni és használni, amint ez Livius 40ik könyvének 42ik szakaszából tisztán kitészik, hol ezeket olvassuk „Cumani p e t e n t i b u s p e r m i s s u m u t p u b l i c e l a t i n e l o q u e r e n t u r, e t p r a e c o n i b u s l a t i n e v e n d i d i j u s e s s e t“ — tehát „p e n t e n t i b u s p e r m i s s u m“ szavak azt igazolják, hogy a római nyelv nem csak erőszakosan a hódított népekre nem tolatott, hanem még meg sem volt engedve, hogy azt beszéljék közönségesen, hacsak arra különös megtiszteltetés gyanánt különösen nyert szabadságok és engedelmök nem volt.

Ennek ellenébe tétetik tán Claudius császár azon tette, hogy azt, ki diákuil nem tudott, hivatától elmozdította; — de ezen tett nem arra mutat, hogy a római nyelv a meghódítottakra erővel tolatott; hanem csak azon igazságos és törvényes követelésre, hogy ki római főhivatalban volt, tudnia és értenie kelle azon nyelvet, mellyben a császár és római Senatus rendeletei költtek, amde még itt is meg kell jegyezni, hogy ezen tette Claudiusnak szembeszökő hiba volt, és méltánylát a rómaiaknál nem nyert, mert Suetonius in Claudio C. 16. így ír: „gessit et Censuram — sed hanc quoque inaequaliter varioque et animo et eventu“ és miután ennek bebizonyítására, néhány tetemes specificus hibás tettet említené, e hibás lépései közé ezt is számlálja, ezen szökkel „Splendidum virum Graeciaeque Provinciae Principem, verum latini sermone inquam, non modo Albo Judicium erasit, sed etiam in peregrinationem redegit.“ De egyes ember hibás cselekedetéből nemzeti erőszakot nem idézhetni — és engedje meg a P. H. kérdezem tőle: ha a rómaiaknak az volt szokásuk, hogy a meghódított népeket erőszakosan kényszerítsék a római nyelv fölvételére, miért nem beszéli ezt majd egész Europa, Azsia, Afrika, mellyek romának hódoltak? és ha egyes nemzetekről lesz szó, — miért nem beszéli azt egész Anglia, Német, Török, Görög 's at. országok, az oda telepített római Coloniakon kívül? hisz ezek is római erő által hódított népek voltak, és pedig több évig a római hatalom alatt nyögtek mint Dácia. — igen, de Dáciában nagyobb része a lakosoknak a régi római nyelvet beszélte; úgy van; de am ezek nem hódított népek, hanem ugyanazon római eredetű nemzet, és azért nem az erőszakkal fölvet, hanem Romából magokkal ide hozott és

(Borgia Lucrezia).

Hétfőn, auguszt 1jén Borgia Lucrezia, nagy opera 3 felvonásban adatott Wurda ur javára, 's a jutalmazandó iránti sziveségből a czimszeretp Carl k. a. adá vendégül. Wurda ur Genaro szerepét éneklé, 's dalainak hatalmas hangjait olly mesteri játékkal kíséré, hogy lelkesültsége a közönségre is eláradott. Illy alkalommal talán a legelfogultabb is kénytelen elismerni, hogy az operában is lehet drámai lag hatni, ám tudni kell hozzá. Nem csekélyebb méltánylás illeti Carl k. a. játékát, 's ő az est diadalában Wurda urral osztozott. Tagadhatlan, hogy a jelenen Pesten tartózkodó dalnoknők közül e szerepet egyik sem vitte, 's nem vihette volna olly sikerrel. A második felvonás gyönyörű hármadala, 's a harmadikban egy férfikar, ismételtettek. Wurda, és Carl legalább is tiszter hivattak.

Hazai bibliographia.

Budán, Gyurán és Bagó ur. nyomdájában megjelent 's Emich G. és Geibel K. pesti könyvtársz uraknál, tűzve 1 p. fért kapható *Petrichovich-Horváth László munkáinak átadik*; 's különösen *Kaleidoscopjának második köteve*, illy czimjmel:

„Kaleidoskop vagy Levelek Emiliához élet, irodalom, politika, és művészet körében. Második rész.“

anyok tej
a kiknek
3. így ír:
no infinita
minum tra
enim diutu
ebben csak
dáciai ró
1700 évtől
közlekedés
különözve
ták, és mi
hanem enri
peditione
„quod reve
trent' iga
vöket, a
büszkéek va
Ki 's
a t. Szerk

Kül
tétetünkne
ceumban n
zsef ur na

Elő
Naptár
römmel ta
kalendario

azt ismét
1834ik év
utolsó íve
lentetik: a
vásárra mu
előbbeni fa
nül, nagy
által megs
nyokhoz
vatalban (

zetés mell
50 példán
egy példán
dányak E

író papiros
irópapiros
vő alkalom
egyesületi

Cso
jain tartat
kezők: 7)

azonban k
inak, a Vi
rint, a me
quisitívó
tatására te
nyan meg
folytatása

tatásül, ho
dosan távo
hozott hat
követő jó
éppen meg
mal helye
hogy meg
aruló egyi
szövevény

*) Lásd

E fűze
mest ajánlj
ző e művét
san ki fogj
levélben b
el vélemény
nékülözi a
Szor

„Ér z e l e
szavában s
csak bimbó
bul szép v
mutakozna
nyelv kedv
lő studium

pesti kö
Politik
érdekesbb
kik ügyvel
e kis röpi
bergi Újsá
ban, 's az

anyok tejjével beszopott ősi eredeti nyelvüket beszélők, a kiknek római eredetiségükről Eutropius Lib. 8. c. 3. így ír: „Trajanus vieta Dacia ex toto Orbe Romano infinitas (és ezt jól értsük infinitas) eo copias hominum transfulerat ad agros et urbes colendas. Dacia enim diuturno bello Decebalii viris fuerat exhausta” — ebben csak ez az egy csudák csudája, hogy a mostani dáciai római eredetű lakosok, az oláhok, több mint 1700 évtől fogva, római származású rokonaikkal minden köztekedéstől, annyi barbar népek által elnyomatva, elkülönözve lévén, miért soha anyok nyelvét el nem hagyták, és magokat romaiknak nevezni el nem felejtették? hanem ennek okát az oláhok ellensége is Engel, De expeditione Trajani ad Danubium pag. 283. ezen szavaiban „quod revera sanguinem Romanum in venis fluere sentirent” igazán eltalálta, és azért nemzetiségüket nyelvet, a legnagyobb elnyomás közben is, romaian bűszkék valának el nem hagyni és el nem felejtetni.

Ki 'sat.' vagyok
a t. Szerkesztőségnek

Sterka Sulucz Sándor.

Kilégi úr ismeretes gépei elkészítésére Intézetünknek újabb 50 p.f. adatott által a pécsi lyceumban másod évi bölcsész boesári Svastics Józséf úr nagylelkű adakozásából.

Előleges figyelmeztetés a Mezel Naptár ügyében. A m. gazdasági egyesület örömmel tapasztalván a t. közönségnek e gazdasági kalendáriom iránt folyvást növekedő szives részvétét, azt ismét számosabb példányban rendelé a jövő 1834ik évre kiadni. Midőn tehát e folyamatnak már utolsó iveri vannak sajtó alatt, illető tisztelettel jelentetik: mikép az a közeledő jános-főveteli pesti vásárra multhatlanul meg fog jelenni, 's alulírtnál az előbbeni föltételek alatt akár fűzöttén, akár kötetlenül, nagyobb vagy kisebb mennyiségben mindenki által megszerezethetik. Nagyobb mennyiségű példányokhoz ráadás is járul; jelesen ki a titoknoki hivatalban (Borz utca 219. sz. a. emeletben) kész fizetés mellett 100 példányt vesz ráadásul 20at kap. 50 példány után 10et, 25 után 5 példányt. Ara egy példánynak fűzve 2 ezüst garas; tehát 120 példánynak 10 p. forint; kötetlenül (kellő mennyiségű iró papírossal) 120 példány ára 8 for. 48 kr. p. irópapírossal nélkül 8 for. 12 kr. p. Tartalmáról jövő alkalommal. **K a e s k o v i c s** Lajos s. k. m. gazd. egyesületi titoknok.

Csongrádból. *) Julius 4kén és több napjain tartott közgyűlésünk további eredményei következők: 7) Egy főszbiró, és eskütt között fenforgott, azonban közgyűlésileg elintézett vizsályok szerzőkainak, a „Világ” 28ik számában tett nyilatkozatom szerint, a megyeközönség köréhez, ha csak spanyol-inquisitívóvá fajulni nem akar, nem is tartozható kikutatására terroristicus rémkint rendelt választmány még ugyan meg sem kezdett munkálkodásának további folytatása feleslegnek nyilvánított; újabb figyelmeztetésül, hogy tanácskozásinkból az ingerültséget gondosan távoztatni iparkodjunk, nehogy ily állapotban hozott határozatokat — a kedélyek higgadása 's ezt követő józan megfontolás után — módosítani, vagy éppen megszüntetni kényszerítettessünk. — Ez alkalommal helyén leend egyszerű mind annak megjegyzése, hogy megyénk belső igazgatásának gyengeségét eláruló egyik legkárosb kínóváse, minden bár kevésbbé szövevényes tárgyaknak küldöttségek általi kezelése.

*) Lásd Világ. 57. 's 58. sz.

mellyeknek oly gyakori kiküldetése, az ezekhez rendelt tisztviselőket egyéb tiszti foglalatosságaik pontos teljesítésében gátolván, a kiküldötteknek, nem ritkán a megye határain kívül is gyakorlott favaroztatásával pedig az ügy is eléggé terhes adót nem kis mértékben nevelvén, a közdolgok elintéztetését még is nemesak nem siettet, sőt sokszor hátráltatja, vagy végkép megis szünteti, nem hiányozván példák, hogy ezek munkálataik, bár gyűlésről gyűlésre sűrűgetve, évekig elő nem kerülnek, sőt nem ritkán végkép el is maradnak. *) 8) Fenséges nádorunk, a nemzeti muzeumra tett országos ajánlat sietősb bezedetését tárgyazo latin szerkezetű k. levele következtében alázatosan megkéretni rendeltetett, hogy több megye által már hálásan tapasztalt kegyességénél fogva e megyét is magyar nyelven irandó k. rendelkezéssel megörvendeztetni méltóztassék. — 9) A magyar kir. Helyt. tanácsnak az uradalmi szegődöttek, vérhatalommal bíró uradalmak általi meg nem bírálhatása tekintetében hozott határozatunk legfelsőbb helyen történt megsemmisítését hirtüladó intézménye következtében, mindazon bár egyébiránt uri hatóság alatt lévő rabok, kiknek elfogatása megyeileg eszközöltetik — megyei-bíróság alá tartozóknak nyilvánítván — a járásbeli tisztviselőket ezen határozat szoros megtartására utasítottak.**) 10) **B e r e g h n e k** abbeli kívánása, hogy a magyar katolikus papság, a római pápától elszakasztassék, pártolásra nem találván, erről a felszólító megye tudósítatni rendeltetett. — 11) Ugyanazon megye a vegyes házasságok tárgybani felirását — ugy ezen felirás kinyomatásának — törvényeink előtt ismeretlen könyvvizsgáló biztosság általi akadályoztatása tekintetében követelnek készített utasítását pártolás végett közölvén — levele az akadályozott nyomtatás iránti sérelemre nézve az országgyűlési utasítások kidolgozásával megbízott választmányunk adandó véleményes tudósítás végett kiadott; — valamint 12) **T o r o n á n a k** és **T e m e s n e k** az uti levelek, 13) **P e s t n e k** a dunabalti vasutlétesítése; 14) **T o l n á n a k** és **F e j e r n e k** a vasutak és nemzetibank; 15) **S o p r o n y n a k** a bécsiesztai vasut kelenel kerészül vezetése, 16) ugyanannak a magyar kereskedés előmozdítása; 17) **S o m o g y n a k** a közkereskedés, 's ezzel kapcsolatban lévő tárgyaknak a jövő országgyűlésen leendő felvétele, 18) **T o r o n t á n a k** a nádor-, és koro-

*) Igy példának okáért a népnevelésnek megyénkben milly karban létele megvizsgálásával meg az 1833/dik évi törvényezikk kihirdetésekor, — az indítványok ezen termékeny korában, nagy lelkesüléssel, mellyet azonban a következtetés, mint többnyire mindenben, ugy ez esetben is szalmatüzek bélyegze; megbízott választmány, több év lefolyta alatt gyűlésről gyűlésre sürgetett jelentését mind e ideig beadni elmulasztotta. — Sőt jelentésének további bekívánása — nem tudni ki utasításából — már régebbi idő óta a jegyzőkönyvből is kihagyatott.

A beküldő.
**) E határozat, mellyélfogva a megyei rabok eddigi száma legalább kétszerte nagyobb lesz, — az ítélet nélküli rabok eddig is rendkívül megsaporodott számának még inkább növekedését következtetvén — egyszerűs mind az egyébkint uradalmilag elítelt rabok tartásával adózóink terheit tetemesen fogja nevelni!
— Adja a magyarok istene, hogy a házi adófizetésben magunk is részesüljünk — hihetetlen nem fogjuk annak terheit ily határozatokkal szükségtelenül nevelni. **A beküldő.**

nári választások szabályozása; végre 19) **S z a b a d k a** városának a sz. kir. városok elrendezése iránti ismeretes tartalmú körlevelei ugyanazon választmányhoz utasítottak. 20) **Z a l á n a k** a Gollner magyar gyalogezred hangászkará által eljásztott gúnydal tekintetében levele — a nemzeti állást sokkal magasabnak tartván a megye Rendel., mintsem az egyes személyek alacsony kicsapongási által megsértetheték, a megvetést érdemlő tett megboszulásának következtétől elállva csupán tudomásul vétetett. 21) **T e m e s n e k** azon tudósítása következtében, mikép a szinnerszeghi katonai kihágást elkövette egyén, gonosz tette után kapitányságra emeltetett, — meg lévén a **K K.** és **R R.** győződve, hogy ezen előleptetés a kért vizsgálat elrendelését megelőzte, — a már előbb tett felírás folytában, az iszonyú kihágások vakmerő elkövetői ellen szigorú vizsgálat elrendelése, 's a bűnösök megfenyítettése iránt ő Felsége ujonan is alázatosan megkéretett. — 22) **G y ö r n e k** minden tudományok magyaryelveni tanitása iránti felszólítása következtében ő Felségéhez hasontartalmu alázatos felírás intéztetni határozatott. 23) **A t u r ó m e z e i** közönségnek; a zágrábi tisztújítás alkalmakor tapasztalt sérelemek, és nemzetellenes merények tárgybani felhívása közös és meleg részvétre találván, a panaszlott kihágások szoros megvizsgálása, 's a vétkesek megfenyítettése iránt ő Felsége szinte alázatos felírás által megkéretni végeztetett. 24) **J u h á s z** János h. m. vásárhelyi adózó, a megyei elaggott tisztviselőkre nézve felalíttatni czéltott nyugdíj-intézetre, 's megyei korbázza 100 pengő forintot ajánlván, ezen nemes ajánlata köztetszessé fogadtatott, 's erről az ajánló járásbeli főszbiró által a község házána nyilvánosan értesített rendeltetett. — 25) **A m a r h a** hus ára 12 krról 10re szállított le. A jövő évnegyedes közgyűlés szeptember 12-re határozatott. 100.

Vasból. Szombathely, jul. 29d. Szinte jól esik az embernek közepette azon véleményusák általi elkülönzésnek, melly bennünket megyénkint gyakran legjobb barátinktól tovalóké tart, ha jó egy nemzeti ősi szokás szentesítette ünnepele, mellynek alkalmával feledve a politiceai lütkülöniséget, baráti-lag forradunk egy test- 's lélekké: örömmel fejjezendők ki az új megyei főnök közünkbe jöttén. 'S ezen öröm, ily ünnepeles alkalommal, többnyire a legőszintébb szokott lenni — minden párt férfínál: mert a tulhők szinte, mint a mérséklettebbek, kitzve horoskopjokot jósolgatnak saját nézeteikre nézve a legkedvezőbben; azoknak az új megyei főnök tulhő a reformokban, benne pártjok szilárd oszlopát üdvözlik, 's hatalmas istápját képzelik, menyfolyk látják gyakran maszlagos vágyaiknak; mig afontolók ugyanabban férfút sejtene, ki tiszte szerint felülemelkedve minden párton, szent lánggal buzog ugyan a nemzet szent ügyéért — a csöndes, fokozatos haladásért, 's az ekkép kivivandó nemzeti jólét, nagyság és dicsőségért: de épen azért erősen hiszik, hogy szép állásánál fogva kellőleg mérséklendi a tulkapott kebleket, 's a törvényes ösvényen vezetendi a közügyeket. — Boesassa meg ön, ha őszintén megvallom, miképen én, mint fontolva haladó — épen nem látván gúnyt e szóban, mellyet a tulhők is gyakran követnek tetteleg, ha nem magok jószántából, legalább kénytelenségből — ha mondom, őszintén megvallom,

E fűzet tartalmát, a cím eléggé képjelezi; mi örömet ajánljuk t. olvasóink figyelmébe a szelleműs szerző e művét, melly a tul nem feszített vágyakat bizonyosan ki fogja elégíthetni bármí rendű olvasónál is. A XIII. levélben b. *Bétois* „Carthausia” első része felett mondja el véleményét H. ur. A vélemény, mint várható volt, nem nélkülözi a tömjényt.

Szombathelyről vettük *Szelestey László* verseit, „*Erzelemvirágok*” cím alatt. — Az ifju költész előszavában szerényen vallja meg, hogy költeményei inkább csak bimbók, mint virágok. Mi mindenesetre a bimbókból szép virágokat várhatunk: mert képzelet 's érzelem mutatkoznak azokon, 's a folyó, többnyire dagálytalan nyelv kedvező színben tünteti fel az ifju verselőt, kikellő studium mellett szép reményekre jogosítja olvasóit.

Külföldi Bibliographia.

Hartleben K. A.

pesti könyvtáros úr legújabbán érkezett áruelmányai.
Politica: Magasszellemlü fejedelme által naprólnapra érdekesebbé fejjik előttünk *Poroszország*; miért is azoknak, kik ügyeivel közelbről akarnak megismerkedni, ajánljuk e kis röpiratot: „*Inländische Zustände*,” melly a közigazgatásból kieszemelt egyes cikkeket foglalja magában, 's az említett államny belállapotáról, 's a közigaz-

gatás majd minden ágairól felvilágosítással szolgálhat. nSdr. 98 l. fűzve 45 kr. p. — Érdekes továbbá a következő című röpirat is: „*Der freie deutsche Rhein. geschichtliche und staatsrechtliche Entwicklung der Gesetzgebung des Rheins*” H. B. *O p p e n h e i m*-től, 1842. — Tanulmánydus e 466 lapra terjedő röpiratnak tartalma; mutatványul küjruk (lefordítva) a következő sorokat: „Hol nemzetiségek vannak, azok elkülönzik egymástól magokat. Az elkülönző válaszvonat önmagától jö létre, mert hol egyik nemzet végződik, kezdődik a másik. Nemzetet önmagából ismer meg az ember. Nyelve tesz minden egyét előtt tanúságot létezéséről.” *'sat'* ára, fűzve: 11. 30 kr. p.

Törvénytudomány: A német iralom ezen ágában figyelmet érdemelnek a következő ujonan megjelent röpiratok: „*Legislative Fragen, betreffend die Juden im Preussischen Staate*,” *J o s t I. M.* tanártól; 1842 nSdr. 88 lap. fűzve 30 kr. p.; — és „*Über Öffentlichkeit und Mündlichkeit des Strafverfahrens in den preussischen Gerichten*,” *L e m a n C. K.*-től, 1842. nSdr. 79 l. 30 kr. p.

Status-gazdaság: Érdekes olvasmány *H ö f k e n* Gusztáv következő című röpirata: „*Erweiterung des deutschen Handels und Einflusses durch Gesellschaften, Verträge, und Ansiedelung, mit besonderer Beziehung auf die Errichtung einer süddeutschen Handels- und Colonisationsgesellschaft*,” 1842. nSdr. 47 l. fűzve 36 kr. p. E munkácskában megmutatni iparkodik szerző, mikint a német tartományok külkereskedésének felvirágzását csak

tengerparti helyek birtoka fogja kellőleg eszközölhetni. Nekünk van tengervidékünk, 's ha komolyan akarnók, bizony nem volna lehetlen külkereskedésünk emelésére némi sikeres lépéseket tennünk. (Kapható e munka *E m i c h G.* urnál is: 34 p. kr.) — Mint igen érdekes könyvecskét ajánljhatjuk továbbá publicistáinknak az oroszországi vámszabásokat, e cím alatt: „*Allgemeiner Zoll-Tarif für den Handel des Russischen Reiches in seinen Europäischen Gränzorten und Häfen*,” 1842. nSdr. 126 lap. csinos borítékban: 2 f. 15 kr. p. — Ez ár, a munka külsejét tekintve, valóban méregdrága, de tartalma azokra nézve, kik status-oconomiai és finanzei kérdések fejtegetésével foglalatokodnak, megbecsülhetlen. Keresztül forgattuk lapjait, 's mi különösen szemünkbe ötlött im följegyezzük:

Kivinni tilalmas a durva anyagokat, 's mindazt mi a műkésztmények vagy gyártványok kiállítására mint fő, vagy járulmányi anyag szükséges; például: a hamút, fahéjt, rongyot, bürhulladékot, durva rezet és vasat, papír- és pergament-hulladékokat 'sat.; ellenben minden műkésztménynek vagy nagyobb mennyiségben termesztett durva anyagnak kivitele — a legnagyobb részben vagy teljesen — vámentesítve van, vagy csak igen csekély vámmal terhelve; ellenben tilalmazva, vagy magas vámmal terhelve bevitele minden kézműi vagy gyári kélmének. Az ausztriai bork általában, ha a két birodalom határain álló vámvonalokon vitetnek be, egyharmadot, (sőt valamivel még kevesbet) fizetnek mint a más ország-

miképen én ezen utóbbi szempontból indulva ki, 's mélt. helyettes kormányzónk eddigi politikai pályájától itélve azon reménnyel üdvözlém hozzájöveteletét, hogy benne a törvényes, mérsékelt haladás hó barátját fogja e megye mindvégig tisztelhetni. — Igtatási ünnepén, melyet csak röviden fogok vázolni, nehogy unalmas részletekkel bosszantsam a magyar közönséget, mely még nem szokta meg angol lakomák, meetingek, 'sat. körülményes leírása olvasásával bibelődni, egy lélek, egy kedv laká kebleinket — örvendünk őszintén a férfúnak, kit jeles tulajdoniról, megyei 's országgyűlési fényes pályáról, sőt írói szép 's kivált nálunk eléggé nem magasztalható tehetségéről ismér hazánk Arvától Zimonyig, 's Máramarostól a Drávaig; 's csak azon egy ohajtás kelt lelkeinkben: vajha e jeles tulajdonu férfiút sok évekre tartsa meg az ég 's koronás urunk kegye közöttünk! Szerdán (27d.) jött be ő mlta megyeszékvárosunkba Vép felől. A közel Sz. Mártonban a helység izraelita lakóji diadalivet emeltek tiszteletére, mellyen magyar felirat volt olvasható, 's kiküldötték az érkező helyettes megyekormányzó urat magyar nyelven üdvözlék. A városhatóság őt a város határán, az úgynevezett püspök-malomnál; a megyei küldöttség pedig a megyeház kapuinál fogadta, hol t. Tóth Lajos megyei alispán úr üdvözlötte őt rövid, de lelkes szavakkal. Ezután a szomszéd, 's jeles Baranya, Somogy és Soprony megyék küldöttségeit fogadta el ő mlta, kik küldöiknek irántunk viseltető őszinte atyafiságos vonzalmaik nyilvánításával ezen ünnepélyt díszíteni, szívesek valának. Tegnap (28d.) tartott a székesegyházban a szokott istentisztelet, mellyen az ég 's föld alkotójának szelid és böles szellemért esdeklénk: innen a megyeházba térvén, következtek a szokott igtatási szónoklatok 's egyéb szertartások, mellyek végeztével kezdődtek a szinte szokásos lakomák, mellyek vajha már divadianokká valának! — Harsogtak itt a toastok, míg kívül durrogtak a mozsarak, 's vigadtak a kéthelyütt is folyó boroshordók körül a népek. Ma közgyűlésünk volt. A szőnyegre került tárgyak közül kiemelem a turómezei horváth atyafiak ismeretes körlevelét, melly — mint illék — lelkesedéssel fogadtattott, 's igazságos ügyök az egész nemzetével ugyanazonosítottván, hönpartoltattott. Ez úttal a tisztújítás napja is kitézetett jövő augusztus 23dikára; mellynél hogy szinte azon testvéri lélekesség uralkodjék, melly uralkodott igtatási ünnepünknel, nem lehet minden jó magyarnak őszintén 's forrón nem kívánia. Azonban, ha a lélekesség talán nem szállna is meg bennünket, erős reményem, hogy legalább a gyalázatos lélekvasárlás nem fogja undokítani e nemzeti legfényesebb ünnepélyünket. Gyöngyös.

Bácsból. Leírhatlan örömmel 's szállá meg keblemet, midőn minap némely hivatalos foglaltságimban megyeszerte utaztam; minden pillanat, mellyet Bács tündér román jobbra, balra, veték, dús eredményű jövedőt varazslott előmbé. — A terjedelmes kaszálókon olly sűrűn állnak a vontatók egymáshoz, mint derült égen a csillagok; buza 's árpa, a ben rejtőző kövér magtól lehajló kalászaikkal várják az utánok remegő arató szorgalmát; a földeken a zab sápadoz, 's a magasra nőtt kukuricza zöld színében a fakadó tavasz elkezetét viseli lapos levelein; úgy hogy az éhség vadorká-

ból alig-alig felszabadult földnép arczán e miatt öröm, 's életerő mutatkozik. — Ő maga, ha hatalmában állt volna, magának szebb tavaszt, termékenyebb nyarat, 's gazdagabb őszet nem választhatott. — Midőn így szegényebb sorsú embertársimnak e nyilvános szerencsén örülni kezdék, tekintvén ez évi éhségszülte nyomoruságokra, mellyekből csak alig vergődtek ki, ez örömm első csirájában megfulva bura vált, mert ismét nem tapasztalom, hogy az éhség jövedőbeni elhárítása végett az azt biztosító intézetek felállítására csak egy lépés is történt volna; pedig mostoha napjaink számára csak akkor tehetni valamit felre, midőn élelemszerekben bőségünk van, 's többel bírnunk, mint mindemapi szükségünk megkíván. —

Ez aggasztó érzelmim közt megemlékezém nmu gr. Reviczky Adám ő excelljának országunk voltfőkanczellárjának 1832. évi october 4dik napján ő fellege kegyelmes rendelkezéséből költ levelére, mellyet a kinzó éhségnek az adozó néptől a jövedőre elhárítására szolgáló alkalmas módok és fogadatos rendszabások kimunkálása tárgyában Bácshoz, de talán a többi megyékhez is irt. — Áldott legyen közöttünk emlékezte! hisz ő urunk királyunk kegyelmes akaratját teljesítve, szegény népünk fenmaradhatása 's boldogabbatételéről gondoskodott; — de mit tevének erre a megyék, mellyeknek közvetlen pártfogása alatt állnak szegény adozóink? — Bács megyerül elmondhatni: hogy e részben szép statutumot vagy is határozatot hozott, mellyek kinyomtatása végett, magam, mint tszbeli aljegyző Szegedre valék kiküldve. — De fájdalom! nem tudom, milly akadályok miatt fogadatos nem hoztatván, áldást érdemlő sorait leveles tárbán a por emészti. — És vajmi üdvösek lettek volna rendelkezései, csak az idén is, midőn szegényebb népünk az uzsoráskodó zsidók irgalmatlan kezei alá szorulván, szemünk látára egy pesti mérő buzáért kettőt 's harmat is csak az őszig is lekötö, avagy egy mérő gazos buzáért kénytelenítettek 15—16 forintot lefizetni, vagy pénzhányában ugyanannyiról szoros értelmű kötelezvényt adni. — Uraim! honfittársaim! szóljunk őszintén, nemde szegény ember 's világ előtt: hogy tündér rónákkal diszöl Bácsban éhség uralkodjék? mellynek kiterjedése 1,614,663 (olvassd egy millió, hat száz tizenegy ezer, hat száz hatvanhárom) láneczbul áll, láneczbul 1600 □° számítva, és mellynek kevés haszonvehetlen földje van.

Hirlapjaink telvék szebbnél szebb publicisticeivel 's kérdésekkel, 's nem adnának-e valahára olly vezércikknek is helyet, melly 1) Minden helységben kellő élelemház v. takarékmagtár felállítását, 2) az éhség elhárítására azokba a szükséges gabonának megszerzését, és 3) azoknak kezelésmódját tárgyalja.

Azonban mint elmélkedett e tárgyrul szerett megységem, drága szülőföldöm, im közlöm a nemes közönséggel nem azért, mintha azt egyáltalában országiszerte elfogadhatni kívánám (hiszen azóta nálunk is sok megváltozott) hanem hogy a többség által részrehajlatlanul megvitatta, valahára szegény polgártársaink javára ez intézet megalapíttassék.

Igy szól a bácsi vég és. Mi az élésház felépítési, rendeltetési: 1) Hogy minden helységben illy tárház alkalmas helyen, és (mennyire le-

het) a helység közepén égett téglából építtessék, cseréppel fedessék a tűzveszély ellen nagyobb biztosítathatásul, és noha illy épületeket felállítani némely községeknek talán terhes, de tekintvén azt, hogy a gabona illy élésházakban jobb állapotban, és bátorságosabban tartatik fen, 's hogy illy intézet állandósága az épületnek tartósságától is függ, — ezen életesházak felépítése ekkép ajánlatik. 2) Ezen megyebeli és uradalmi földmérő urak az illető mesteremberekkel egyetértőleg ez épületek előrajzait és a költségek előleges jegyzékét ingyen elkészíteni, és e végre kinevezendő állandó kiküldöttség által eleve kiszabandó kiküldöttségnek előterjeszteni köteleztessenek. — 3) A megyebeli uradalmak szőlőültetvények fel, hogy jobbágyaiknak e végre szükséges, és alkalmas helyet minden váltáság nélkül kijelelvén, az építés költségére nézve is pénzbeli, vagy építvény-szerekben, vagy legalább ezeket a készíttvényi áron odaengedvén, ekkép segélyül legyenek, 's ha kívánatni fog, engedjék is meg, hogy a községek szükséges téglákat és cserépet minden járandóság nélkül önmagok készíthessenek. Ezen hasznos intézet felállítására, annál inkább remelhetni az uradalomtól segélyt, mivel a gabona szűkeben az uraságok jobbágyaiknak gabonaért eddig káros, és alkalmatlan szorgalmazásaitól fölmentettek. — A megyei nemeség, egyházi rend, uraság tisztjei 's vagyonsb lakosok hasonlóul felszólíttassanak, hogy illy közhasznú intézet felállítását emberbaráti adakozással elősegéljék, 's azok, kik illy segély-ajánlatokkal magokat kitüntették — a közönségnek járásbeli szolgabírók által bejelentessenek; 's imigy a jegyzőkönyvbe emlékül neveik dícséretes megkülönböztetés jeléül beiktatva fenmaradjanak. 4) Mi e fenérintett adakozások mellett öszveszedett segélyen túl illy élésházak felépítésére költség kívánatnék, az szokott arányban a népségre felosztván, a községek által viseltessék. — továbbá pedig illy épületeket kellőleg fen tartani a községi előljáróknak szoros kötelezőségeik leendő olly módon: hogy a nagyobb fogyatkozásokat, tüstint az állandó választottságnak jelentsék be, miszerint azok elintézéséről idejében szükséges rendelkezések tétessenek. 5) Az életesház előrajzai készítésében annak tagasságára nézve a népség száma szolgájon zsinórmértékül, úgy, hogy az annyi pozs. mérő gabonát foglaljon magában, mennyi helybeli népségszáma, de hogy, szaporodván a népségszám, nagyobb mennyiségű gabona is tartathassék fen, igen tanácsos azon életesházát a népségszámának arányán túl tágasra építeni. — 6) A közönség ekkép az elkészítendő életesházakban kívántató gabona beszerzése módjáról tanácskozzván, 's e tárgyrul néhai érdemes bírósági Thurszky András úrnak, 1817dik évben közrebozsított munkáját használnván, 's az óta újabb tapasztalásokhoz 's helykörülményekhez alkalmazott rendelkezéseit következőkbe foglalja. 7) Az éhség nyomorának állandó elhárítására szükséges tudni azon adozóknak számát, kik minden mostoha körülményben ön táplálásukra épen elégtelenek, és így elkerülhetlenül idegen segélyre szorulnak; — szükséges továbbá azon segítségre kívántató gabonamennyiséget meghatározni, mellyből ezek szegénysége sükerrel támogatattik. 8) E végett alapul a népség száma vétetvén, három részre osztatik fel: az első azokból áll, kik mint tehetős gazdák idegen segélyre so-

beli, vagy más vámvonalokon bevitt borok; a ser bevitele egészen tilalmas. A him és nőstény szamarak, 's az öszvérek vámentesen hajthatnak be; kihajtatni azokat tilalmas. E ritka 's hasznos állatfaj szaporítása tekintetéből e vámszabály csak dícsérendő. Ajánljuk azt statusgazdasági tanulmányokkal foglalkozó honfittainknak kellő megfontolással.

Szépirodalom: A „Poëtischer Hausschatz des deutschen Volkes“ című versgyűjteménynek már előbb megjelent vastagabbka kötetéhez, járuléklul Wolff O. L. B. tanár egy pótlék-kötetet adott, mellyben — mint előbeszédében megjegyzi — leginkább az újabb német költők műveit vette figyelmé tárgyául. A gyűjtemény különösen iskolai növendékek számára készítettett. Előbeszédében azon megjegyzést teszi még a gyűjtő, hogy jelenen sokkal kevésbbé költenek szívvél a költők, mint az előtt, 's ez bajos nemesak az iralomra, de az egész nemzetre nézve is. — Hát mi, magyarok, mit mondhatnánk újabb költeményeinkről? Azt hisszük, hogy Wolff ez itélete mi ránk még nem alkalmazható: mert mi igen is használjuk a szívet költeményinkben; nshr. lexikon-alakban, 194 két oszlopos l.; fűzve 45 kr. p. — „Irma és Nanka“ Bruno I-től regény két kötetben, mellynek meséje magyarhoni családéletből van merítve; 's pedig az épen nem igen regényes újabb korból, 's egy érdekes olvasmányt nyujthat német-ajku magyarrólgyeinknek! ára a 2

nshr. kötetnek, igen csinosan nyomtatva és fűzve: 3 f. 45 kr. p.

Emich Gusztáv

pesti könyvtáros legújabbán érkezett áruhánya.

(Kigyó- és úri utczák szegletén, gr Teleky, előbb b. Brudern-féle ház).

Emich G. könyvkereskedése a német sajtó készítményein kívül, kitünő választékoszággal dícsékszük főleg a francia és angol könyvekre nézve; mellyeknél E. úrnak azon szép érdeme kivált említendő, hogy ezeket, noha nem hirdett eredeti árt, mégis felette jutányosan árulja, 's kétségkívül neki köszönhető, ha kivált a francia munkák bírása mérsékeltbb árért jutunk ma mit juthatánk például, csak két hónappal is ez előtt. — Azon német nyelven irt munkákon kívül, mellyeket főnebb említünk, 's mellyek E. úrnál szinte kaphatók, kiemeljük a következőket:

Orvostudomány: „Bibliotheca medico-historica“ ezim alatt Ghoulant Lajos orvostanár és profess. rendszerezett sorozatát adja ama historiai munkáknak, mellyek orvosi tárgyak és természeti tudományokról a leg-

régibb idők óta korunkig irattak. Nyomatott Lipsében 1842. nshr. 269 l. ára fűzve: 2 f. 45 kr. p.

Historia: „Geschichte der Völkerschlacht bei Leipzig“ Sporschill Jánostól, 1844. nshr. 492 l. sok aczélmetszeli arcz-táj- és tábor-képekkel, fűzve: 2 f. 45 kr. — „Histoire politique des peuples Musulmans depuis Mahomet jusqu' à nos jours, 'sat“. Barrau J. J-től; kivált a keleti kérdést tekintetéből, napjainkban igen érdekes munka, melly ügyet szerző a II. köt. 327—360 H. különös figyelemmel tárgyal. A szokott francia csinoszággal nyomott 2 kötetnyi munka ára, fűzve: 7 f. p.

Szépirodalom: Ezúttal bőségesebben érkeztek a regények, novellák, 'sat; 's közülök kiemeljük: Cooper „The Bravo“ című régibb regényének francia fordítását, 3 kötetben: ára fűzve 2 f. 45 kr. p. — Spindler beszélyeit e ezimtel: „Schildereim“, két vékony, 12dr. kötetben; 1842. fűzve 4 f. 54 kr. p. (!) — Charles regényét: „Die Stimme des Blutes“ ezim alatt, két vékony 12dr. kötet, 3 f. p. — Bohemus beszélyeit „Der Tscherkessenfürst“ és „Die Nachtwandlerin“ ezimtel, 2 vékony 12dr. köt. külön mindenik kötet fűzve 1 f. 30 kr. p. — Végül: „Der Erzähler“ ezim alatt megjelent novella-cyclusnak egy köt. 13 novellával, nshr. 339 l. fűzve 1 f. 30 kr. p.

ha sem s
kik ugy
idején m
vel, vag
beli szül
teszik az
lyével
ugyan d
va jövő
hónap e
ben vesz
bágyokn
minden f
zsonyi m
nikre ált
készen,
madrésze
mérő gab
lyekhez a

BI
történetel
velezők az

A k
sen hívó,
—miután
a közlés
alakbani
zé tételni

A ju
állítják,
megmutat
járult vad
szék első
hozza tes
tézkedett
állíthaták
lye Feren
ban látha
7ikéről sz
ték meg a
a főjegyző
ridet; elve
te föl, mi
most, ho
szinüleg
ván a bea
most tudh
így 6 hel
tagadni,
nöklote a
a kérdése
dezte a fő
nébe tétel
a levelező
egyedik a
első napj
védelem
tethetett,
szőnyegre
jegyző ált
17én és
kötött; r
hogy ő a
első napj

P. H. leve
kedett, r
hiszi, mi
millyenek
hasonlítha
az összeül
delt volna
tetik fel;
1842ki ja
nom kell
vénysszék
kellott, h
sege alatt
lőadási hi
totta, ped
meg előtt
zért mert
mert tiszta
közgyűlés
kori elnö
mi régen

)) Eze
szerke
hetők

ha sem szorulnak, a másodikhoz azok számláltatnak, kik ugyan esekélyebb vagyonuk mellett szükség idején még is részszerint a tehetősb gazdák segélyével, vagy felesleg értékük eladásával magok élelembeli szükségüket pótolhatják, — a harmadik részt teszik azon szegény lakosok, kik a köztársok segélyével, és esekély keresetökkel év végeig eldegélnek ugyan, de rossz termés esetében az év végétől fogva jövő aratásig annyira szűkölködnek, hogy e hat hónap elforgása alatt közsegység nélkül éhségban vesznek el. 9) E végett illy szomorú sorsujobbágyoknak hat hónapi táplálásáról gondoskodván, minden főre egy évi eltartásul közönségesen hat pozsonyi mérő gabona számíthatatik: 's így mindenre általjában fél évre három pozs. mérő tartassék készen, ezen ellátás az egész népségnek csak harmadrészt illetvén, egyes községre nézve annyi mérő gabonát tézzen, mennyi lakosainak száma, melyekhez a gabnatárak térségét alkalmazni kell.

(Folytatatik.)

Biharból. (Jegyzetek a bihari júniusi gyűlés történetéhez, czífolatul a Világ és Pesti Hírlap, bihari levelezők az iránti közlésire.)

A két újságlapokbani közlést bevarám, erősen hívó, hogy a dolog megvitatta 's kimerítve lesz; —miután azonban két olly adat áll előttem, melyek a közlés igazságát kétségbe vonják, azoknak hiteles alakbani felküldése mellett, néhány szavaimat is közölni kérem.

A júniusi gyűlést ábrázoló közlések egy formán állítják, hogy a főjegyző igazlási előterjesztésében megmutatá, miként Sillye Ferencz elleni csődperhez járult vád- és védelmi iratokat a szeptemberi törvényszék elsőnapján (6án) felvette, 's a hírlapi levelezőhöz teszi azt is, hogy a törvényszék közzé tett közlése is azonnal. —Legyen szabad kérdeni: mint állíthaták közlő urak, hogy sept. 6án vétetett fel Sillye Ferencz mentése, miután az itt hiteles másolatban látható védelmi levélre írott „praesenta“ sept. 7ikéről szól?*, mint állíthatni, hogy 6án keresztelték meg azt, ki csak 7ikén született? —igy referált a főjegyző? —,conscia mens recti, famae mendacia ridet“ elvéből kiindulva tehát adá elő: hogy 6án vette föl, mi csak 7ikén volt beadva; —tegyük fel már most, hogy az alispán, ki e nagy megyében, valószínűleg minden törvényszékre, több folyamodásra irván a beadódottat, gyakorlottságnál fogva a napi számot tudhatta, azt mind a mellett még is elhibázta, és így 6 helyett 7 írt, azt azonban még sem lehet eltagadni, hogy Sillye Ferencz védelme S. G. th. elnökle alatt vétetett föl; mert jól ismert dolog, hogy a kérdéses védelem felolvasásakor S. G. elnök kérdezte a főjegyzőt: micsoda védelem az, 's mi ellenébe tetetik? „filius ante patrem!“ Már most lássuk a levelezők által közzé tett főjegyzői előadás mint egyezik a dolog valóságával; — a sept. törvényszék első napjaiban az első alispán elnöklött; a kérdéses védelem és vád akkor nem vétetett fel 's nem vétetett, mert az S. G. bíró elnökle alatt került szönyegre, S. G. pedig az itt látható, és önmaga a főjegyző által aláírt Diurnalis tabella**) szerint septem. 17én és 18án vagyis legutolsó két napon elnökösködött; mint mondhatta hát a főjegyző közgyűlésen, hogy ő a kérdéses védelmet és vádat a törvényszék első napján mindjárt fel is vette; —mint írhatta a P. H. levelezője, hogy a törvényszék nyomban intézkedett, mert annyit felteszek róla, hogy tudja és hiszi, miszerint olly terhes körülményeknél, mint a millyenek Sillye Ferencz ellen fedeztettek fel, — a hasonlíthatlan pontosságú igazgatóság rögtön, 's még az összeülő törvényszékre bejelentendő vizsgálatot rendelt volna, ha a dolog a törvényszék első napján vétetik fel; — a jelentés pedig tudjuk, hogy csak az 1842ki januáriusi törvényszékre ment be; és csudálom kell az alispánt, hogy jöllehet ő volt a törvényszék első napjaiban elnök, következésképp tudnia kellett, hogy a kérdéses védelmi és vád-irat elnöksége alatt nem terjesztett elő, még is a főjegyző előadási hibáját a júniusi gyűlésen rendre nem igazította, pedig hogy neki igen is tudnia kell: mi fordul meg előtte, mi nem? csak szabad kívánni, mind azért mert elnök volt a törvényszéken, mind azért, mert tisztán emlékezünk, hogy 1841ik évi martiusi közgyűlésen bizonyos régi dolgok megpendítésénél akkori elnök alispán által tett azon észrevételére: „hogy mi régen volt azt hagyjuk abba, nem is emlékezünk

már jól róla, azt mondá: hogy Rotteck azt állítja az emberi észről, miszerint ez ollyan, mi a régi dolgokat is eleven képben tünteti az ember elibe,“ —és ő az 1842ki júniusi gyűlésen még sem tudta, hogy az előtt egy hónappal, vagy is 1841. sept. törvényszék elnöksége alatt Sillye Ferencz védelme fel nem vétetett. —Következésképp, vagy azt kell hinnünk, hogy Rotteck ő szerinti állítása rá nem illeszthető, vagy azt, hogy a főjegyző olly alakbani előterjesztése, és általai elhallgatása, a főispáni-helyettes ellen számított megtámadás sikeresebben leendő végrehajthatása tekintetéből történt. Én az utolsót hiszem, hinnen pedig kell, mert arra az alispánnak azon gyűléseni nyilatkozásában csalhatlanul meggyőző okot látok! —Ugyan is:

Midőn a főispáni helyettes a főügyvéd felfüggesztése után székét oda hagyá, az elnökséget átvett első alispán a napi történetet elősorolva fejtegeté, mikint a főispáni helyettes ő neki ellensége, 's ő szereti hogy az: ő characternek vallja azt, és ő akarja hogy neki ellensége legyen, mert ő is hasonlóul érez a főispáni helyettes személye iránt, és megvallja: hogy e egész ellenség, ő fél ellenség nem tud lenni, mert ő semmiben sem szereti a felszogséget, ő ebben is egész és tökéletes akar lenni, — 's nagy öntetszéssel folytatá ezen csupa lélek-ész- és szívre mutató szavakat: úgy hogy ha én azon situatiba jöttem volna, hogy utonálló legyek, én belőlem ugyan borzasztó harámia lett volna. —Hogy ön szája vallomása ismerteté meg a Vázt, mely Bihar publicumát csak az én tudomra is már tíz év óta partok küzdésére mérgecsé, ijesztő kísértet gyanánt zaklatja, most azon igen örülök, mert hinni merem, sőt tudom is, hogy sok elfogult kebelt iránytévészett hibájának megismerésére vezeté e nyilatkozás; de most hát józan ész, érett megfontolá-svezette bármely embert kérdeni merek: nincs-e igazam, ha azt hiszem és mondom, de mondom is, hogy a főjegyző egész föllépe, előadásának a megmutatottaknál fogva valótlansága, és ennek az alispán általi elhallgatása csak azért történt, mert az alispán borzasztó ellensége lévén a főispáni helyettesnek, a kiszámított megrohanás tacticája csak így sülhetett el jól; — és felszóltalak téged, Bihar szaba delm ü egy ü g y ü i f j u, ki a múlt évi Világ valamelyik száma, OR-ében botrányközösd nyilvánítád a felett, hogy J. P. th. kérdésére főnököd egyenes feleletet nem adott, légy most már elégedett aggodalmad helyességével, mert ime a fentebbi nyilatkozás téged tökéletesen megnyugtathat. —Teneked pedig júniusi gyűlés, Világban közölje! azt mondom, hogy bár méltó siránkozásod, fohászid mégis elhangzanak: mert hol az indulat tulhatalmat gyakorol az éssen, ott békítő szavad kellő engesztelés helyett bosszantó gúnyt idéz elő, pedig hogy a borzasztó ellenségi érzet nem ész de túlfeszített harag szüleménye, azt sem te sem mas tagadni nem fogja. (Vége jövő számunkban).

Vidéki rövid közlések.

Hevesből. Julius 22én. A regényes szépségű Hevesben, a szép Mátra lábánál, van egy fürdő, neve Parád, ott az enapokban történt botrányokról sokan, sokat beszélnek, mit beszélnek, nem mondom, nem mondhatom el, csak e szónál maradok „botrányok“ történtek; a botrányt olly egyének tevék, kiktől Heves megye mind születésök, mind neveltetésök után csak szép reményeket táplálhattak. — Nem kívánok, nem fogok vádlóképp föllépni, de köntelen érzem magam abbéli ohajtásom nyilvánítására: gondoljon a megyei hatóság a közönségre, mely a szép Parádra élvezés, többnyire pedig gyógyulás okáért szokott gyülekezni, rendeljen oda egy sz. bíró, ki fürdő-biztos legyen, ki fürdés ideje alatt őja meg a közönséget, minden egészséges szeméremet, (?) illedelmet, nyugalmat veszélyeztető tettek, hogy ne rettegjen senki a parádi fürdőbe menni, ne legyen senki kénytelen Parádról elszökni, ne legyen senki kénytelen a felvett szállásokat üresen hagyni, hogy biztosan alhassék mindenki késő éjjel, az álom idején, — ez Heves megyének érdekében van, egyebet mellőzve, gazdasági tekintetből is, mert vagyonosbaink, kik beérnek Paráddal, elviendik a Parádra szánt pénzcsumót olly fürdőbe, hol rend van, melly sok mérőföldre fekszik Hevestől.*

Ez alkalommal sajnálva jegyzem fel ide, Heves megyében azon szokást, melly szerint, midőn né

melly ifjak nagyon vigan akarnak lenni, összetörnek kálykát ablakot — és mindent, mi körülöttök eltörhető; nem marad tányér, tál, mellyből egyenek, nem marad üveg, mellyből igyanak, nem marad szék, mellyre üljenek és mikor így tevének, — híres viga volt a társaság! — és nem mulhatik el név-nap, nem vígalom, kártyázás nélkül, és ámbár mindig pénz-szükérről panaszkodunk, minden illyes játék nagy pénzben játszatik. —

Zalából írják, hogy boldogult Deák Antal örökérdemű hazánkfia halottas agyán lerajzoltott. E tudósítást közöljük t. olvasinkkal: meg lévén affelől győződve, hogy minden jó magyar ohajtja birni arczképét azon férfúnak, ki egyike volt azon — fájdalom, épen nálunk — kevés polgároknak, kik a haza 's emberiség boldogítására szentelt egész életökben, tántoríthatlan hűséggel koronás fejedelmünk iránt, 's őszinte tisztelettel polgári institúcióinkhoz, haladtak a rövid földi pályán példányul a hő keblű unokáknak. Hisszük, hogy lelkes testvérei 's atyjafiai a boldogultnak odaadandják nagy halottjuk képét a nemzetnek, melly büszke volt őt magáénak vallhatni.

Philantropia.

A művelt földön nincs semmi ugy elterjedve, mint a szegénység; minden országnak egy harmada szűkségben él, 's hol a gazdagság lenagyobb, ott a nyomor is legmagasb fokon áll, mikint Angolország tanúsítja, mellynek óriási erőködéséi a szegénységet féken tartani többé nem képesek; sehol sem olly nagyszerűk a nyilvános jótékony intézetek, mint ott; a törvények sehol olly nagylelkűleg nem gondoskodnak a szegénységről, mint ott: de sehol mind-ez kevesbet nem gyümölcsözőtt, mint ott. A szegénység rohanva terjed, 's a fennálló polgári intézkedésekben naponkint újabb alkalmak nyujtatnak rá, 's az, mit maga a közemberszeretet 's emberbaráti kegyesség javára kigondol, szaporítja a számára hulló aldozatokat, sőt épen büntetire is vezet, mint Francis legújabb esete tanúsítja, ki királygyilkosnak kívánt láttatni, csak hogy magáról gondoskodjék.

Midőn E. L. Bulwer, England and the English (Anglia és az Angolok) című munkája megjelent, az abban olvasható azon értekezést, melly az „angol törvényhozás vesztélyes eredményéről a szegénységre“ szól, csak pusztá költeménynek tarták, — 's ha ma olvassuk, csak igen is világos, hogy az épen a valódi életből vétetett; és e miatt abból nem tartózkodhatunk, egy kis kivonat közlésétől, minthogy mi utanzási körünkben hasonlóul intézeteket akarunk felállítani, hol becsületes éhez szegény emberek rovására, a bűnösök ezeknél jobban tapláltassanak. Egyébiránt nem akarjuk az olvasó nézeteit előre lefoglalni.

Bulwer előterjesztése következő: „Minden angyal között legemberszeretőbb volt Eriel. Szokása szerint emberi nemzetünket a részvét szemével tekintvén 's jól tudván, hogy minden bünt mennyi enyhítő körülmény kísér, míg a bűnösök szenvedésért is voltak könnyei. A védelme alatt álló föld felett repülvén egykor, megpillanta egy asszonyt karján egy gyermekkel, ki egy köz épület előtt álló iszonyatos csoporton fájdalmasan tolatkodék keresztül. Ő az asszonnyal a csarnokba lépett, hol ez az overseertől (szegények atyjától) a gyülekezet-segélyért kérte. Előterjeszté helyzeté mostohaságát, melly gyermekének betegsége által — minthogy ez himlőben sínylett — még öregbült, 's mindnyájan készeknek látszottak segedelmökkel gyamolítani, csak egy nem, ki őt csalónak szidalmazá. És valóban szorosabb vizsgálat után kitűnt, hogy a koldusnő e gyermeket valahol kölcsönözte, kit már négy külön anya mutatott be. Az asszony eltűnt.“

„Eriel csudalkozva látá e jelenetnél is elesett társát, Mephistophelest, még pedig ki a helyett hogy az overseer-ek szívét megkeményíteni igyekezett volna, csak szánalomteljes gondolatokat suttogott füleikbe. A gonosz részéről illy érzemény Erielnek nagyon felöltő volt. A gyűlés után közledek a mennyei angyal az elesetthez, 's csudálat 's örömet nyilváníta ennek megtértén 's üdvös érzeményén. Az álnok Mephistopheles pedig nevetett a szánokozó Eriel jámbor együgyűségén, 's meghíva, hogy kövesse őt. Láthatlanul egy kunyhóba jövének, hol egy ifju életvidor asszony vitte a ház gondját; férje, egy erős paraszt, két gyermekével sajt 's bar na kenyérből álló sovány ebédet falatozott: az apa hirtelen felfogá a maradékot 's ehes gyermekeihez így szól: „ez estelinek marad“; „az igen sajnós, válaszolt az idősb fiú, mi egész nap dolgozunk, 's

*) **) Ezen oklevelek esküttileg láttamozott másolatban, szerkesztői hivatalunkban bár ki által is megtekintethetők. — Szerk.

*) Igen helyesen! Az absentismus liberalis ellenei ezt méltán szívökre vehetnék. Szerk.

majd éhen halunk, míg a Higgin gyermekei, kik a szegények jegyzékébe sorozták, úgyszólván mitsem dolgoznak, mégis olly jól lakoznak.

„Igen gyermekek, mond az anya büszke becsületességtől pirulva, de mi istennek hála! még nem tartozunk a gyülekezet szegényei sorába.“

„Az apa sohajta 's hallgatott. De mielőtt nehéz munkájára ment, nevéhez közelítvén nyomatosan imígy szólt: Az igaz, minket nem koldusoknak neveltek, de hova leszünk, ha a nyilvános szegények segélyét szégyeneljük elfogadni. Jamesnek igaza van. Higginsék felényit sem dolgoznak, mint mi, és lásd, mily jól élnek; mi pedig koplalunk, holott kezeinken sebet tör a munka. — hogy fizethessük az adót, melyből a henység táplálkozik; az szomorú dolog! Félre a szegénnyel! Hogy gyermekeinket jobban táplálhassuk, mi is beiratjuk magunkat, mint Higginsék.“

E szókkal eltávozott, 's nejét ülve és sírva hagyta. „Ez valóban szomorú és figyelemre méltó körülmény,“ mond Eriel, 's Mephisto titkon álnokul mosolygott.“

„Most Higginsékhez jövének. Hajlék és lakóji egyiránt piszkosak 's rendetlenek valának, míg az előbbi lakban rend 's tisztaság uralkodott; hanem az asztal sokkal jobban vala megrakva, mégis hallak Higgins nejét imígy szólani: „Joe, ismétlem neked, e szalonna nem enni való ahhoz képest, mit a dologházban (workhouse) adnak, némén ott el két gyermekeivel, semmi dolguk, 's minden vasárnap fölséges marhahúst kapnak.“

„S a férfiak mindennap sört, ugymond Joe; oda vetetjük fel magunkat, a gyülekezet segélyéből 's adományából már nem élhetünk.“

A két halhatlan szellem nem akart többet halni, 's a szegényi, vagy is az úgynevezett dologházba mentek, a hol szentelen henységet, dús alamizsnát találtak, minden munka nélkül. A koldusoknak valóságos sörök, kenyerek és főzelékük volt; gyermekeik a koldus-iskolában ingyen czélszerűleg neveltettek, 's a megelégtelenség mégis e gondtalan élet lakáig tolakodott. — Egy még fiatal férfi, négy máshoz így szóla: „van ugyan mindenünk, de még sincs olly jó dolgunk mint Tom öcsémnek, ki gályarabságra ítéltetett; tegyük meg azon csinyt, mellyet mondtam, majd oda ítélnék el bennünket, 's nem fogjuk annyit unni magunkat, 's jobb táplálékot kapunk.“

„És Eriel rémülve látá mind a négy hallgatónak arcán a szilárd határozatot.“

„Tudod már néhai, de haladásom által elmaradt társam, miért izgatom én szánakozásra az emberek 's különösen a felvigyázók szívét?“

„Fájdalom, igen, mond Eriel, 's most látom át azon vészhozó csalfaságot, mellyel az általános emberszeretet a vétek útjának kapujához utmutatókint állítottat fel.“

Itt csak az alak mese, — az anyag, fájdalom, tény! 's a következő tábla, mellyet Simon „Observations recueillies en Angleterre.“ (Angliában gyűjtött jegyzetek) czimű munkájából vettünk, minden kétséget eloszlat.

Minden alsóbb néposztály táplálékának összehasonlító táblája Angolországban:

I. *Ónálló napszamosok*: Naponkint keres 17 lat kenyeret, egy héten tesz 119 latot; szalonnát hetenkint 4 latot; főzés általi fogyaszték 1—3 lat. Összesen: 122 lat.

II. *Katonák*: Naponkint 16 lat kenyér; hetenkint 112 l.; naponkint 12 l.; hus; hetenk. 84 l.; főzés általi fogyatéék 28—56 l.; összesen: 168 lat.

III. *Szegények által segélyezettettek*: Kenyér hetenkint 98 l.; hús 31 l.; Főzés általi fogyatéék 10—21 l.; sajt 16 l.; göldény (pudding) 16 l.; összesen: 151 l.

E 151 lat mennyiségű táplálékos erejű eledelen kívül a dolgozóházbeliek kapnak még hetenkint: főzeléket 48 l.; levest quart; tejleves 3 l., sert 7 l.

IV. *Bűvadás miatt befogottak*: kenyeret hetenkint 112 l., húst 24 l., főzési fogyatéék 8—16 l.; zabkását 40 l.; rizst. 5 l., borsót 4 l., sajtot. 4 l.; összesen: 181 l.

Winchesteri fogházak: kenyeret hetenkint 192 l., húst 16 l., főzési fogyatéék 5—11 l. összesen 203 l.

Éltelt büntetettek: kenyeret hetenkint 140 lat; húst 56 l., főzés-fogyatéék 18—38 l.; skót-árpakását 21 l.; zabkása 21 l., sajt 12 l.; összesen: 239 l.

V. *Számított bűnösök*: kenyeret hetenkint 218 l., húst 168 l., főzésfogyatéék 56—112 l.; összesen 330 lat.

És így a munkás becsületes napszamosnak kevesebbje van, mint a katonának és szegénynek; a ka-

tonának 's szegénynek kevesebbje mint a fogolynak, a fogolynak, mint a művelt 's elítelt büntetettnek, 's ennek kevesebbje, mint azon gonosztevőnek, ki mint hasztalan és kártékony tag a társaságból kirekesztetett. 'S ekkint növekedik a bűnnel fokoztatott a jólét is, úgy hogy a napszamos a legelső, a gonosztevő a legfelső fokozatban áll, 's csaknem háromnapi eledelt kap, mint az első. Az angol törvények tehát a néphez nyilván így szólanak: „tegyétek magatokat koldusokká, ti pedig koldusok bünt kövessetek el, hogy elítéltessetek, és jól légyen dolgotok e földön!“

Borzasztó! és mi, kik mindent majmolni szoktunk, utánozzuk ezen philantropiát is? A bűnös csaknem mindenütt szánakozást ébreszt, 's azokat javaiktól megfosztással fenyegetik, kik egyedül nem hordják ki e szegény hazából pénzüket külföldre. — Adót nem akarunk fizetni, hogy a becsületes munkás osztályt az elszegényedéstől megóvjuk; — hanem szép börtönöket építeni: hogy a büntetett elkövetett csinyja után jobb hajlékban lakjék, mint még köszívü; bánjatok a bűnös emberileg, — de nem emberiben, mint azokkal, kik még semmi bünt nem követtek el, annyival kevésbbé pedig ezek rovasára.

Hírlapi kalászkok.

Pesti Hírlap (165 sz.) „Még egy szó a sz. kir. városokról“ czimű vezércikk fölmelegíti, azon eszmét, mellyet a P. H. már korábban közvélemény elibe bocsátott a sz. kir. városok viszonyinak elintézés tárgyában. A közvélemény, mint a vezércikk írója nyíltan vallja, nem csak el nem fogadja az eszmét, még pedig alapeszmét, sőt taglalásába sem bocsátkozott senki, mit ő mintegy szántsándékos mellőzések tart. Az alapeszme, mellyet a vezércikk írója ismételve szőnyegre hoz, 's mellyet Szabadka városa igen korszerű 's valóban haladási szellem által sugalt nyilatkozatában sem talál fel, — az, hogy a kir. városokban ne csak a követekek választására folyjon be az egyetemes polgárság, hanem részt vegyen a közdolgok igazgatásában is, mi végre, alkotmányos képviselői elvnel fogva, a polgárok közönsége egy választott polgár-testületet alakítson, melly a mostani választott-polgárság testületénél sokkal számosabb tagból álljon, 's a polgárok egyetemet, tehát a várost, minden ügyben törvényhatóságilag képviselje, azaz: nyerjen egészen megyei belsejkezetet 's olly hatóságú gyűléseket, minővel vármegyéknek nemesisége bir. — Ez tehát az alapeszme, mint azt mi a vezércikk divergens fejtegetéséből mimagunknak kivonni képesek valánk. Addig is, míg e cikk tartalmaz 's különösen az alapeszme foganatásához külön cikkben szólnunk, a P. Hírlap abbéli kérésével mi is párosítjuk a magunkét: sziveskedjék az olvasó e thema fölött komolyan gondolkodni; mert ez ismét azon eszmék közé tartozik, mellyek vágyakat költenek, mielőtt ígérhetnők, hogy e vágyak valóban teljesülni fognak, 's teljesülniök lehet; mellyek az eddigi polgárviszonyokkal elégtelenséget költenek 's tehát — legalább teljességek idejéig — boldogtalmitnak. — Az Értelkező a fumei levelek II-kát közli, melly a honunkban több helyen jelentkezett éhség szomorú állapotának okait fejtegetvén, oda irányzandónak követeli nemzeti törekvésünket, hogy azt a természet szorgalmának fejlesztése 's biztosítása által lehetetlenné tegyék; annak módjai közt e levélben a természetményeknek külföldre szállításáról értekeznek, mi végre a legközelebb 's legolcsóbb szállítási vonalt ajánlja a bánágbul mint honunk kanaanjából a Száván és Kulpán fölfelé Károlyvárosra keresztül a Luiza-uton Fiumeig.

Jelenkor (61.) Morgadalmas szónoklatot tart budapesti naplója rovatában az ősiség és birhatlanság ellen. Hogy e szónoklatról némi fogalmuk legyen olvasóinknak kiírjuk ismertetésül néhány sorát: „Valóban a boldog szerencsétlen ember, ki az ősiség védfalai közt isten kegyelméből rászállott áldásban, a tékozlás természetes következményei ellen igazságtalanul biztosítva, gondatlan uszik, hiszitek: ő támasza, főnyugára lesz nemzete dicsőségének 's ernyedni nem tudó ápolója életének? — Ő vagy akéjelmek sokfejjű nadálytól ellankasztva, életerőt veszve, inceskladozásban eltompult érzelkekkel sorvad a név 's pazarfény által bizodalomra szédítettek átkai közt; vagy émélygős-keserűvé válván az inyen az édesanyjai tej, mint gyermek, ki megunt dajkájára öklét emeli, siet felejteni az édes hont, mellyt el-

ső szülöttekint felkarolá, és vagy átcsapván a nyomorgó haza szükhatárain, idegen nemzetek karjain vadászsa a fényűző világ mirigyek kéjeit, vagy ha hon marad is, előidézi külföldről az idegen szellemet, 's idegen irányt adván a sokaságnak, altatójává fájul a nemzetiségnek, mellyet ápolnia, 's dicsőíteni volt hivatása, és a név, az ősmagyar név, mellynek fentartásáért történt mind ez? azt bizony maga viselője is alig tudja kiejteni. Ez az ősiségnek gyönyörű mákviraga.“ Továbbá: „Az egykor imádott ősiség pedig olly lidércz és kitudt bedült oldalú rém már, mellynek szemgödreiben halál ül, hogy magától a becsüret, hitelt és a közjólét minden emeltyűjét messzeriaszsa; — olly esontváz az, mellyről lehullott már minden élettartalék. De hála az égnek! a kor angyalának szárnycsattogtatása nagyobb részt elosztalá már a borot, 's a nemzet felvilágosultjai megismerék a rémletes alakot 's csak Kálmán király hiányzik, ki rá üsse halálpecsétjét, mint a strigákra, már akár varázsló bűbájos, akár bozorkány értesék alattuk.“ Mi valóban nagy kérdésnek tartjuk: mit gyűlöltetheti meg illy hangu demonstratioval inkább, az ősiséget-e vagy az illyféle politico-romanticus olvasmányt? — A Társalkodó: VIII. levelet közli a magányból Ligetffy Andornak, mellyben a póruralom (ochlocratia) természete 's eredménye fejtegetetik. Az utazási vázlatok folytatásában Csáktornya, és Daruvár (fürdőhely Slavoniában) ismertetése foglaltatik.

Nemzeti Ujság. (61.) Korunk ügyei rovat alatt „Fény és homály“ czimű igen sajátos cikk kezdetik meg a borsodi levél tartalmára vonatkozólag, telides-tele mindenféle idézetekkel. A cikk folytatása 's befejezése következni fog, tehát irántai véleményünk is.

Hírök. (59.) Szabadunk hasábjai gúny-szeszélyes cikket közölnek Andrássy Károly grófnak a most nevezett melléklet 55. sz. számában (L. Világ 58 sz. bel. hírlapi kal.) foglalt jutalomhirdetésére vonatkozólag. — Igen érdekes Fáy Andrásnak Kunsch Lajoshoz a honi takarékpénztárak ügyében írt levele mindazokra nézve, kik e népjólét feltételező intézet magas eszméjével megbarátkozvák, 's azt életbeléptetni ohajtnák.

Athenaeum. (13.) Mutatványt közöl ismét egy sajtó alá bocsátandó illy czimű kéziratból: „Utazási vázlatok“ — Luczenbacher felel Bitnicz Lajosnak, Magyarország ekkorig ismeretes pénzüiről írt bírálati ismertetése ellenében.

Regelő. (61.) Lamartine Alfonsról ismertető vónások németből. Egy gőzkocsizási cikk, nem e lapba illő gúnyos bevezetéssel. „Irma. Tükör kell a férfinak.“ Ez czime 's jelszava egy cikknek, mellyet a költészet bármely neméhez bajos volna számítani. Rögtönzött életképi vázlat, valódi összefüggés, irány 's etelphiosophia nélkül. Illy rapsodiák zavarba hozza a nő-olvasót 's nem érdemelt gyanut költenek szívében minden férfi ellen. „Színészet“ rovat alatt sok üdvös mondatik színészeknek és rendezőségnek.

Magyar Gazda. (60. 61.) Igen jó cikkek: „A gazdatisztek helyzetéről“ és a (61. sz. ban.) Bezere édy István közérdekű közléseinek folytatása a puszták népesítéséről. E tárgy iránti nézetünket az értekezés befejezéseig felfüggesztjük. E szám második cikkelyében a sornivelés hathatós befolyása a természetésre, különös tekintettel a repezére adatik elő röviden és velősen; igen kívánatos, hogy e cikket gazdáink figyelemmel olvassák és hasznukra fordítsák. A harmadik cikkben Zlámál Vilmos országos főbarom orvos azon időt határozza meg, melly alatt az eladó jót állani tartozik, az általa eladott állatok egészséges voltaért mindazon kórokban, mellyekhez az állat akár átöröklés, akár ragadás útján juthat. Minthogy hazánk e részben törvényes intézkedés nélkül van, míg az országgyűlés e tárgyban allandóan rendelkezik, hazánkfiak az adásvevésben Zlámál urnak, mint tárgyismerőnek tanácsával bátran élhetnek. — Végre befejeztetnek a vas-szombathelyi fiók gazdas. egyesület munkálódásai.

KÜLFÖLD.

Törökország. Konstantinápoly, július 24. Mult pénteken a padisah számos kísérettel esőlnak az Arnautschi mecsetbe ment; a csatornában horgonyzó hajók hosszú sora ismételt üdvölvésekkel köszöntöte őt. A zultán szikár és arcszínre sárgás; itéletem szerint nem igen soká fognak már epedni utána a hetedik éghúri sergei. — Izzet-Mehemed pasa nagyvezért a közvélemény éles eszűnek 's erős lelkiületének tartja; segéde ellenben

szörnyű tom gonybák; tok: mert h nyosan esz Hogy a köz díját önkény tón); azonb dozásban, m

A Mi hajóhad fen keresik. A nem kap bé batkát sem v lesen az E felöltő az e vák, de lál elemők elé nap agyuko löztető jele viselnek, 's lönböző. A a jelöltek k naponkint, tisztogata, léül megrev házaton kiti lyet alattval ruha is csá dan a bő b szágban mi ropai intézn társa keres nagy beny sebb tözsér keny csapás levertség u szonyban al leme miat kapták feje rökországbo konstantiná ket fognána indulását r latkozása t borozást vé rosz orvosn dulandó ha könnynyom lötte megle könyomás tonai jelent leg egy tö A vaj és gyon esőkl melly 8 em besített. [A A divatos t koránt szin szegszik, rökök, szin mernek ser minél hama

Kon jelenleg n szállotta vo fegyverszer embert kül Nag liamenti ü már csak e

26461. Heckl L. tárnappa 18 tömeggondr Barabás Dá hirdetés vé 1842. évben

26462. Stadler Klára hit septemb háusler Fr hitessüggyé iratik. Köl 26491. szabadalma tyás hitel ját újabb h Nézlő alü nevezte ki, Jakab hó

szörnyű tompaeszi; alsegédei pedig mindannyi mozgonybábok; minélfogva én is a közvéleménnyel tartok: mert ha korlátolt 's gyáva férfiú volna, bizonyosan eszesebb tanácsost választandott magának. Hogy a köznépi hajlandóságát megnyerje, saját havi díját önkény 5000 forintra szállítja (ezelőtt 50,000 tón); azonban ki gátolhatja őt a kedveszerinti ragadozásban, midőn felelőség nélkül van! —

A Miri közkinetár kiapadt; ennek főökát a hajóhad fentartására szükséges tömérdek költségben keresik. A szárazföldi hadsereg már három hónap óta nem kap bért. A pénzműhelyben néhány nap óta egy batkát sem vernek már. — A katona laktanyákban, jelenen az Eski-Seraiban, hol a seraskier lakik, felöltö az ellentét; — a katonák tisztességesen ruháznak, de lábbeliök rozsz, mindegyik derekajlon hal, élélmök elég jó, de kímenniök tilos, 's így egész nap ágyukon henyén heverésznek. A tiszték különböztető jele a félhold, melyet nyakukról lefüggve viselnek, 's mellynek értéke a tisztfokozat szerint különbözik. A közkatona egyenesen kapitányvá lehet; a jelölték közül szolgáló az első; 's megesik naponkint, hogy az, ki még ma az ezredes sarúit tisztogató, holnap tisztársává lesz, 's barátsága jelül megrevegeti vállait. Fegyőről szó sincsen. A ruházaton kitűnik az elhunyt zultánnak kísérlete, melyet alattvalói sorsának javítására tett; de az egyenruha is csak azon baromi lényt takarja, melyet hajdan a bő bugyogó fedett; észrevehető, hogy ez országban minden átalakítvány idő előtti volt, 's az európai intézmények alap nélkül vannak. — Black és társa kereskedőház bukása 2,000,000 piasterben, igen nagy benyomást szült, 's maga után voná több kisebb tőzsér ház fizethetlenségét, egyszersmind érzékeny csapást hártva a kereskedésre. G a l a t á b a n nagy levertség uralkodik azok közt, kik a persákkal viszonyban állanak. 's pedig egy kitörendő háború félelme miatt. A persa alattvalók azon rendelvényt kapták fejedelmöktől, hogy három hónap múlva Törökországból pusztuljanak, 's ha ez megtörténik, a konstantinápolyi kereskedők felszámíthatlan összegeket fognának veszteni. Már is a hadsereg közel elindulását rebesgetik; két ezredbeli parancsnok nyilatkozata szerint szándéka van a nagyvezérnek a táborozást végrehajtani, — ám, — hol a pénz? Egy porosz orvosnak hivatalt ajánlottak a Damaskusba indulandó hadosztálynál. — A Mahmud által behozott könyvnyomó intézet igen nagy előmenetelt tón, 's fölötté meglepő, hogy minden munkások törökök. A könyvnyomó hátrább áll ugyan, — mindazáltal katonai jelentős-formákat nyomtatnak e módon, 's jelenleg egy török a főváros névzvényeit rajzolja kőre. — A vaj és fagygyú-kereskedés az alsó Dunán nagyon csökkent. Tegnap egy lőportár repült légből, melly 8 embert megölt, 's mintegy kétannyit megsebesített. [A kormány végtelen zavarban érzi magát. A divatos törökök, kényők szerint magyaroztatva a koránt szinte úsznak a borban; 's ki meg nem részegszik, nem is igazi muzulman. E városban, a törökök, szintúgy mint az itt lakozó keresztények nem ismernek sem becsületet sem hűséget, 's holdog, ki minél hamarabb máshová veheti útját.

Konstantinápoly június 29-én. Salonikit jelenleg nyakrafőre erősítik, mintha csak ellenség szállotta volna meg; nagy mennyiségű hadi élelem 's fegyverszereket is szállítanak belé. A kormány 5,000 embert küldött Drinápolyba.

Nagybritannia. London, jul. 19. A parlamenti ülést bevégzettnek tekinthetni, mert most már csak eredménytelen vitatkozások fordulnak elő.

A felsőház jul. 19-kei ülésében Wharncleife lord indítványára választmányilag tanácskoztak az irlandi ingoványok lecsapolását tárgyzó bill felett, melly eredeti alakjában meghagyatva keresztül is ment. Irlandban tömérdek sok föld van, mit haszonvehetővé lehetne tenni, de nincsenek tőkék. — Az alsóház jul. 20-kei ülésében Palmerston lord egyik kérdésére Peel R. azt felelé, hogy az Ashburton lord és a washingtoni kormány közti alkudozások még be nem végeztek, melly oknál fogva mit sem nyilatkozathat a fenforgó kérdések mibenlétére nézve.

Minden gyárkerületben számos gyülekezet tartatik azon ezéltul, hogy a parlamentet kérvényekben felszólítsák: ne adná meg addig a segédösszegeket (a legtöbbre már szavaztak), míg a miniszterium a nép szörnyű inségének enyhítésére nem tesz lépéseket.

Franciaország. Lyon, jul. 18. A nyugtalanúság minden osztályra elterjedez. Sokan forradalmat emlegetnek; ámbar a szó nem mindig testesül meg. Egy dynasztii hírlap elég meggondolatlanul egy leendhető kormányzóság veszélyéről szól, 's az egész világra rá ijesztett. Lazadásoktól ugyan, úgy látszik, nincs mit tartani, de a közvélemény nyugtalanúsága eléggé tanúsítja, milly kevéssé álmodhatni örökös békeről. A kormányzóság feletti vitatkozás némi botránnyá nyújthatna alkalmat, ha tan Berryer és Marie uraknak bátorságuk volna véleményöket nyíltan kimondani.

Strasbourg, jul. 21. Az orleansi hégért tartandó gazdaszertartásokra mindenfelől készültek tétetek. — A sept. 28-án kezdődő tudományos congressus előmunkálói gyorsan folynak, 's az egyes szakosztályok részéről szorgalmas méltánylást érdemel. —

Páris, július 20-án. A Constitutionnel Thiers urról ma sokat beszél: 's aztán úgy nyilatkozik, hogy nincs semmi baj, semmi veszély, mihelyt a miniszteriumot megújítják. Szerinte az ország javára a kormányzó iránt hozandó törvények mit sem szolgálnak, mikint azt mindenki tudja. Egyetlen nagy szolgálat, mellyet ugymond a monarchiának tehetni, abban állna, hogy az alkotmányos opposition engedtetnék meg a kormányzás elintézése, minthogy Guizot ur 's társai a királynak szolgálatot tenni nem képesek. — Értekezését ezzel rekeszti be. „A dolgok állásának maga Guizot ur van legnagyobb veszélyére!”

Spanyolország. Páris, jul. 18. A madridi betűszedők közt frigy alakult nagyobb fizetés kizsarlására. A „Heraldo“ szedői legelőbb is 9kén odahagyják műhelyöket; példájokat a „Corresponsal“ a „Cruz“ és „Posdata“-éi követék. Ilén a „Patriota“, az „Espectador“ 's az „Español Independiente“ hasonló esetben voltak; csak a „Castellano“, az „Eco“, és a „Gaceta“ jelentek még meg. A szedők követséget küldének kebelökből a politikai főnökhöz, egyszersmind igérek, hogy esendzavarástól részükéről nincs mit tartani. A finanszminiszter felszólítja az adósságtörlesztő főpénztár igazgatóját, hogy szakértő férfiak segélyével minélelőbb szorgalmasan kezeze módokat, a veszedelmes tőzsérjáték korlátozására. — A miniszterium szilárd akarata már a vidéken is gyümöleszik, mert a tartományi hatóságok szokatlanul munkálkodnak a tolvaj-csoportok üldözésében. — A kormányzó megerősíté Cuevillas Ignac táborörnaggy egy-évi fogságra ítéltetését, a tavali octob. összeesküvésbeni részvét miatt. A Zurbano parancsnoksága alatt álló, 's a tolvajsergek üldözésével foglalkozó katonaság bére tetemesen javított. — Reben-tos tolvajfőnök, 's társa Alegre Villafrancában 9én agyonlövettet.

Valencia, jul. 8-án. Folyó hó 5dike éjelen Alvira külváros utcáin népesoportok köbörölköztek, mellyek puska-lődözések közt kiáltoztak: „eljen a köztársaság.“ — A polgári hatóság sükeres intézkedéseket tón a zendülők rendreigazítására.

Madrid, jul. 16. Ma rekesztett be egyike a leghosszabb 's legmeddőbb orsz. gyűléseknek mellyben folyvást csak szemrehányások, személyességek, 's a volt miniszterium elleni pártoskodások forogtak fen. Ennek következtében mindinkább tüneznek a spanyolok közt a képviseleti alkotvány szép elméletinek csalódásai, 's a feldiesért népjogokat már szinte gúnynak kezdik tekinteni, mert soha sem uralkodott nagyobb önkény, lélekismeretlenség és zavar a kormányügyek minden ágaiban, mit jelenleg. Az adó folyvást növekszik, azelőtt a tisztviselők rendesen kikapták díjajukat, holott hat év óta soknak 40—50 havi fizetése maradt el. A kétszerte nagyobb egyházi dözma daczára sem fizetik a papságot, 's a templomokat jobbadán be kellené zárni, ha vallásos buzgóság ezt nem gátolná. Spanyolországban a zárdákban bírt tömérdek vagyona elenyészett, 's minden haszon nélkül a nemzetre nézve. Ezen javak néhány penztőzsér kezeire jutottak, 's így a vagyon kisebb részekre osztás helyett kevesebb kezek közt van, mint előbb. Mindezekből azt látjuk nemzetünk értelmeshjei, hogy mi más országokban tanjó kormányzást idézhet elő, nálunk tökéletes bohózatá fajul, 's ez oka, hogy politika, alkotmány, szabadság iránt nálunk teljes közönösség uralkodik. A politikai nézetek mindinkább oda hajlanak, hogy egy poroszféle erős, igazságos kormányt helyesnek kezdenek tartani: e változás intő tanúságul szolgálhatna azon nemzeteknek, kik még nem lobogtatnak a forradalom szövénekét, hogy Spanyolországra fordítsák szemöket, 's ennek példáját szívökre vegyék.

Portugallia. Jul. 10-én a királyné személyesen nyitá meg a cortest igen rövid trónbeszéddel, mellynek főpontjai a külhatalmakkali folytonos békét, — a pápai székkel helyreállított egyetértés fölötti örömet, 's a Nagybritanniával kötött két szerződést érinték. A gyűlés igen fényes volt. Ferdinand király, 's az özvegy királyné is jelen voltak.

Olaszország. Nápolyban Joinville hg. a Belle Poule fődözetén épen azon időtájban adott fényes bált, mikor testvérét a halálos vész érte. Sajátszerű látvány volt a kivilágított hajó a partról tekintve, mert csupa fekete léven óriási gyászgyhoz hasonlított.

Oroszország. Népoktatás miniszterének évi jelentése szerint 341ben 717 eredeti munka jelent meg, fordítvány pedig 54. — meg egy évtized előtt a fordítványok amazokat két harmadával meghaladák. Időszaki lap 54 jelent meg. Külföldi munka 540,000 kötet vitetett be Oroszországba, 60,000rel kevesebb mint az előbbi évben. A festvények, rézmetszetek, hangművek, földképek, tervek 'sat. száma 996,935re ugott. Lengyelországban 296 munka jelent meg, 's 28 időszaki irat. Külföldről 88,067 kötet hozott be, mellyek közül a censura 81et elnyomott.

Vegyes közlések. — Julius első napjaiban Konstantinápoly közelében gyanus halálozás történt, mire nézve az egészségügyi ügyviselőség vizsgálatot rendelt, mellynek útján bebizonnyult, hogy az nem volt dögvészzenü.

— Bécs melletti Korneuburgban jul. 17-én 55 lakház, a paplak, a torony 's 6 pajta leégett.

Szerkesztő: Szevény József.

HIVATALOS JELENTÉSEK.

26461. Pest városa tanácsának felirása szerint, Heckl Lajos szabómester hitelezői csődületének határnapja 1842. évi szeptember 5-kei tüzetvén ki, 's tömeggondnokká Wrhovszky Sándor, perügylőül pedig Barabás Dániel hitesüggyvédnek neveztetvén, ugyanez kihirdetés végett megíratik. Költ sz. Jakab hó 19-ik napján 1842. évben. 1—3

26462. Pest városa tanácsának felirása szerint, Stadler Károly és hitese születeit Schleger Klára hitelezői csődületének határnapja 1842-ik évi szeptember 6-ra tüzetvén ki, 's tömeggondnokká Steinhänsler Friderik, perügylővé pedig Tertzy Konstantin hitesüggyvéd neveztetvén, ugyanez kihirdetés végett megíratik. Költ sz. Jakab hó 19-ik napján 1842. évben. 1—3

26491. Pest vármegye első alispánja jelentvén, hogy szabadalmas Kecskemét város tanácsa Hirhager Mátyás hitelezői csődületére f. é. szeptember 2-ik napját újabb határidőül tüzven ki, perügylővé nemes Kun László alüggyézt, tömeggondnokká pedig Cseh Sámuel nevezte ki, ugyanez kihirdetés végett megíratik. Költ sz. Jakab hó 19-ik napján 1842. évben. 1—3

26492. Kebelszertei kibírdetés végett ezennel megíratik: hogy Fejérvár városa tanácsa kebelbeli lakos Forster György 's neje Szigler Erzsébet hitelezői csődületére f. é. szeptember 5-ik napját határidőül tüzte ki, perügylőül Malasevits János hitesüggyvédet, tömeggondnokká pedig Gilly Jánost kinevezvén. Költ sz. Jakab hó 19-ik napján 1842. évben. 1—3

23361. Trenchén vármegye törvényszéke által Fixel Miks a rajeczi zsidó hitelezői csődületének határnapja folyó esztendei october 3-ra tüzetvén; ugyanez közönségesítés végett olly hozzáadással adatik tudat, hogy ezen per gondnokává Turzó Mihály, ideigleni tömeggongyviselőjévé pedig Borsiczky Vincze neveztetek. Költ sz. Iván hó 21-ik napján 1842. évben. 2—3

25326. Pest városa tanácsának felirása szerint, Feiler Xav. Ferencz gyártulajdonos ellen a cs. k. alsó-ausztriai nemesek bírósága megkeresése következtében, e városban létező vagyónára nézve is a csődület elrendeltvén, az illető hitelezők összejevetelére 1842. évi october 11-ke tüzetvén ki határnapul; perügylővé pedig Hengelmüller Mihály hitesüggyvéd neveztetett; miis

kihirdetés végett tudatol adatik. Költ sz. Jakab hó 12-ik napján 1842. évben. 1—3

26621. Az erdélyi kormányzék megkeresése következtében ezennel meghagyatik: hogy Riess József nagyszabeni vagyonbukott kalmár hitelezői csődületére f. é. augustus 24-re tüzött határidőt kebelzerte közhírré tetesse. Költ szent Jakab hó 19-ik napján 1842. évben. 1—3

25779. Bars vármegye jelentése szerint, Reichmann Samu és neje Engl Mária hitelezői csődületének határnapja 1842. szeptember 5-re tüzetvén ki, és tömeggondnokká Kulín Péter táblabíró, perügylővé pedig Gönczy Gedeon hitesüggyvéd neveztetvén, ugyanez környékeltetés végett ezennel megíratik. Költ sz. Jakab hó 12. napján 1842. évben. 2—3

25998. Esztergom városa tanácsa jelentvén; hogy Giefing Ferencz ottani polgár és fűszerárus ellen csődület nyíttatott, 's a hitelezők megjelenésére f. évi october 17. 18. és 19-ik napjai határidőül tüzetek ki; ugyanez közhírrététel végett olly hozzáadással iratik meg, hogy ideigleni tömeggondnokká Maurovics Rudolf

